

Delavska enotnost

Glasi Zveze sindikatov Slovenije

Glavni urednik Dušan Gačnik
Odgovorni urednik Franček Kavčič

Ljubljana, 1. avgust 1986

številka 30, letnik 45, cena 65 dinarjev

SKOČI, PA VZKLIKNI HOP

V Jugoslaviji imamo pregovor – najprej skoči, potem pa reci hop. V Sloveniji pravimo, zarečenega kruha se največ poje... Tisti, ki kljub tovrstni resnici trdi kaj tvegane, mora imeti kar dobre »adute« v rokah. Vprašanje pa je, ali jih je imel glasnik zveznega izvršnega sveta Miloš Milosavljevič na zadnji seji sekcije

zveznega komiteja za družbeno-ekonomske odnose pri SZDI Jugoslavije, ko je zelo optimistično napovedal padec inflacije v prihodnjih mesecih. Ta padec ne bo kratkotrajen, je dejal, ker ZIS pripravlja na jesen nove ukrepe za njeno zatiranje, ki bodo ekonomske narave, ne administrativne in bodo podprli razpolovitev julijske

inflacijske stopnje.

Svojčas smo zapisali, da ne gre kar takoj dvomiti o ukrepih, ki jih je sprejel zvezni izvršni svet in jih še bo. Večina med njimi namreč ne bo dala takojšnjega učinka, razen tistih, ki so izrazito administrativni, kot na primer zadrževanje rasti cen, osebnih dohodkov in drugih vrst porabe, ali ne-

mara ukrepov za izboljšanje položaja izvoznikov in olajšanje bremena gospodarstvu (zmanjšanje obresti). Iz istih razlogov bi zdaj dejali, da pa ni dobro, da predstavniki izvršnega sveta po enomesečnih kazalcih, ne da bi upoštevali tudi slabe vplive ukrepov, delajo reklamo za te ukrepe, češ, zaupajte nam, saj so prvi rezultati že tu. Lepo bi sicer bilo, če bi tudi »prvi dobiček šel v mošnjiček«. Žal pa ne le ekonomisti, pač pa tudi drugi, ki imajo podatke v rokah, niso prepričani, da bo ZIS s svojo politiko programirane inflacije uspel. Pred dnevi je v to podvomil tudi Dušan Šinigoj, predsednik slovenske vlade. V intervjuju po televiziji je dejal, da bo inflacija najbrž nekje vmes, med

želeno (65-odstotno) in sedanjo, ki presega 90-odstotno letno stopnjo rasti. Tudi dosedanja krotitev inflacije z administrativnimi posegi (ne samo tisti iz zadnjih šestih let) dokazujejo, da dolgoročnega uspeha ni mogoče doseči.

Skorajda neizčrpna tema je inflacija, njeni vzroki in ukrepi, s katerimi bi jo onemogočili. Mejo med stvarnim in želenim je skorajda nemogoče potegniti, črto ločnico, zlasti še zato, ker zvezni izvršni svet vztraja, da so njegovi ukrepi ekonomske (po našem besednjaku torej realne) narave, mi pa v to (pa ne samo mi, predvsem so prepričani dobri poznavalci ekonomske stroke) nismo prepričani. Zato smo tudi alergični na

sleherni poskus prikazati trenutne, delne inčasne uspehe kot trajno rezultanto katerihkoli prizadevanj.

Zato počakajmo, Miloš Milosavljevič in tovariši v ZIS, da bodo dosedanj ukrepi (padec domače valute, ostali ukrepi za oživljanje izvoza, zmanjšanje obresti, zamrzitev cen in praktično vseh oblik porabe (ali je proračunska poraba zraven!?) zoper težak likvidnostni položaj ter ukrepi, ki jih bo ZIS ponudil jeseni in za katere sam pravi, da so ekonomske in dolgoročne narave, dali trajne in stabilizacijsko naravnane sadove.

Skratka – skočimo in vzkliknimo hop, in ne kličimo hop, ne da bi skočili.

Boris Rugelj

IZ VSEBINE:

Letošnja žetev

**SLABŠI PRIDELKI,
OGROŽEN ODKUP**

Zakaj so se letos podražile komunalne storitve
**VROČE KOMUNALNO
POLETJE**

Ljubljanske srednje šole bodo pred začetkom šolskega leta vsaj za silo pokrpati

**S STROKOVNIM
RAVNANJEM TUDI
PIČLA SREDSTVA
OMOGOČAJO
NAJNUJNEJŠA
POPRAVILA**

Mladinske delovne akcije '86

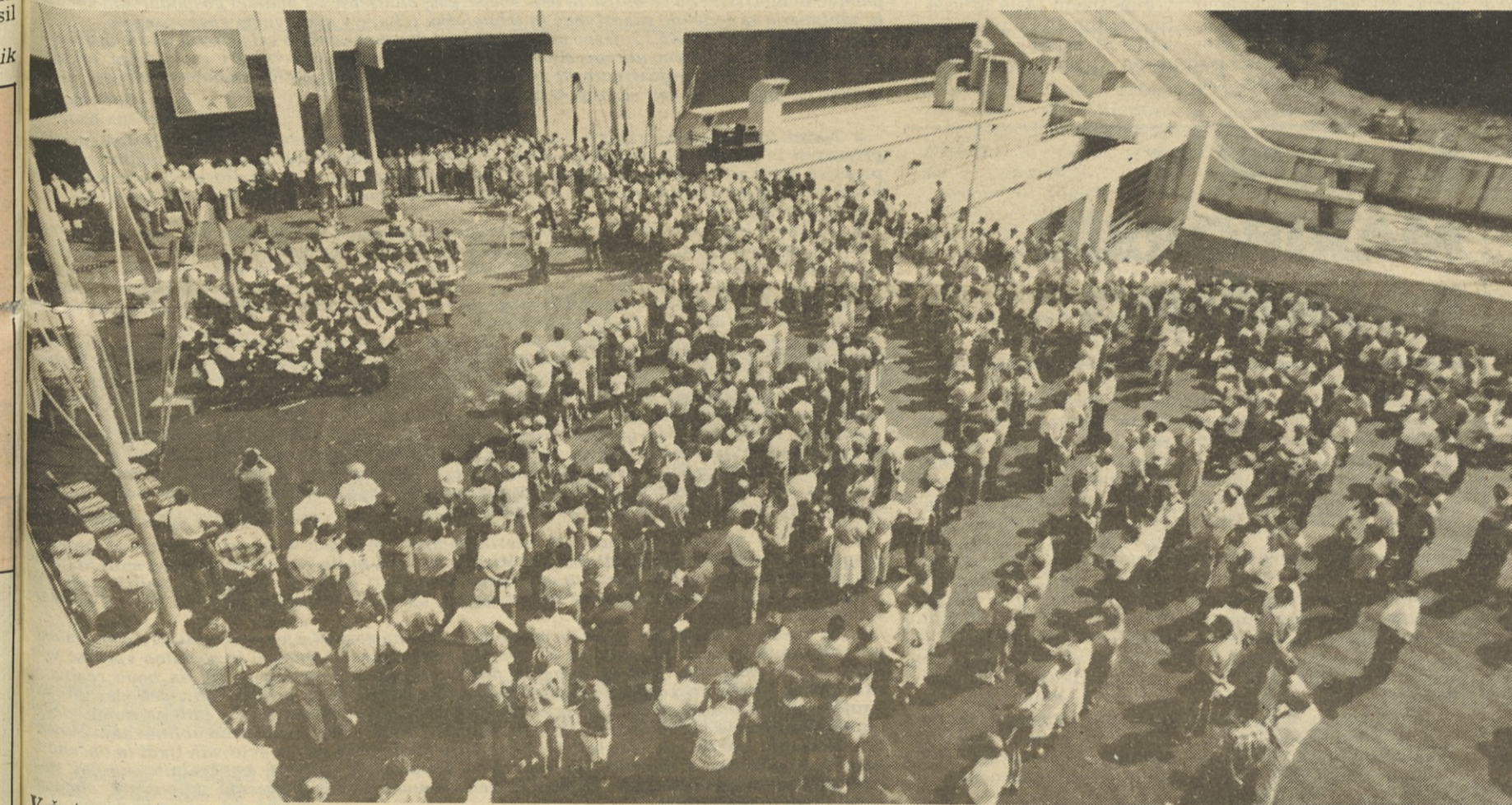
**MRTVI TEK MED
LOPATO IN
RAČUNALNIKOM**

Počitniški dom tovarne Zlatorog v Vrsarju

**SINDIKALNI DOMOVI
REŠUJEJO DRUŽINE
S ČEDALJE
PLITKEJŠIMI ŽEPI**

Posebne oblike dela z obiskovalci Goriške knjižnice Franceta Bevka

**KLJUB SPODBUDNIM
PRVIM SADOVOM ŠE
ČRNI OBLAKI**

V četrtek 31. julija je tudi uradno začela proizvajati električno energijo hidroelektrarna Mavčiče na Sorškem polju. Elektrarna je popolnoma avtomatizirana in bo poslovala brez posadke, proizvajala bo dragoceno, vršno energijo in tako pomagala ob konicah porabe električne energije. Dušan Šinigoj, predsednik republiškega izvršnega sveta, ki je novi objekt odprl, pa je ob tem zaskrbljenostjo ugotovil, da trenutno ne gradimo več nobenega energetskega objekta v Sloveniji, kar seveda ogroža naš energetski in gospodarski razvoj. Povedal je tudi, da moramo še marsikaj doreči glede naše energetske politike, zagotovil pa, da bomo že letos zastavili delo na hidroelektrarni Vrhovo, pripravljena pa sta že projekta za Boštanj in Blanco na savski verigi hidroelektrarn. Dušan Šinigoj je na koncu čestital delavcem Gradisa in drugim graditeljem in dobaviteljem opreme ter objekt predal v upravljanje delavcem slovenskega Elektrogospodarstva.

Slika: Andrej Agnič

Gostimo predvsem reveže

Dobronamerna opozorila pred začetkom turistične sezone, da nimamo prave cenovne politike in da se v primerjavi z lanskim letom podajamo iz ene skrajnosti v drugo, so bila upravičena. Če smo že ugibali, koliko tujih gostov nas bo obiskalo letošnje poletje, kar počnemo še danes, pa smo zelo dobro videli, kdo in s kakšno kupno močjo bo prišel k nam. Že od nekdanj nas namreč obiskujejo v glavnem tujci z najplitkejšimi žepi, ki nenehno računajo, preračunavajo in varčujejo povsod in na vsakem koraku. To dokazuje več kot skromna zunajpenzijska poraba, ki je bistveno manjša od najmanjše v turistično razvitih deželah. In na to smo pozabljali, ko smo na pomlad navijali cene.

Zato so danes v prenekaterih turističnih

krajih vzdolž Jadrana in tudi v notranjosti razočarani. Iz Črne gore denimo poročajo, da gostijo v glavnem reveže. Čeprav je potrebno za čevapčiče odriniti le kakega tisočaka, za mešano meso na žaru pol več, za pivo tristo dinarjev in liter odprtega vina jurja ali malo več, je to za večino gostov iz zamejstva preveč. Pri nas so namreč vajeni varčevati, in če je le mogoče med dopustom na Jadranu tudi kaj privarčevati ali napraviti manj kot doma. Zato so tudi naše povprečne cene zanje visoke.

Še posebno kratko pa bodo letos potegnili tisti, ki želijo obogateti na hitro in na najbolj nezahteven način. V Istri denimo ponekod ponujajo belo ribo že po 16 tisočakov za kilogram, za velike rake pa ho-

čejo še več. Zato ni naključje, da mnoge lepo pogrnjene mize v naših lokalih samemajajo, razstavljeni sadovi morja v steklenih hladilnih vitrinah pa zaman čakajo petičneže.

Podobno kot z lokali je s prodajalnami, posebno dražjimi, ki ponujajo zares dobro blago. Od turistov, ki za večerjo delijo porcijo sardelic, ni pričakovati, da bi v naših YU-butikih segali po kristalu ali kakovostnih usnjenih izdelkih. Je že tako. Saj gre za množico turistov, vendar množico ljudi, katerih prejemki so v državi, iz katerih prihajajo, precej pod povprečjem. Seveda to ne velja prav za vse tuje goste, za veliko večino pa prav gotovo. Izjem, kot so turisti na Svetem Štefanu ali kje drugje, ki pripravijo na dan pri-

bližno toliko kot tridesetkrat več »povprečnih« turistov, je, žal, malo.

Skratka, če se vedno premišljujemo in računamo, ali nas bo letošnje poletje obiskalo toliko tujih gostov, kot smo načrtovali, pa je že danes na dlani, da bera ne bo kaj prida. Zunajpenzijska poraba je namreč skromnejša, kot bi si želeli in kot bi lahko bila, če bi naša turistična industrija delovala brez večjih napak. Teh pa je še vedno preveč, da bi nas bolj množično obiskovali ljudje, ki imajo nekaj pod palcem in vedo, kaj hočejo. Žal iz leta v leto pozabljamo, da turistične sezone ne gre soditi po številu gostov in prenočitev, temveč predvsem po tem, koliko z njimi zaslužimo.

Andrej Ulaga

Delavska
enotnost

CENTER ZA RAZVIJANJE OBVEŠČANJA

v združenem delu

Poletna novinarska šola Bernardin pri Piranu

Šola je namenjena razvijanju in uveljavljanju sodobnega medsebojnega in samoupravnega obveščanja delavcev v združenem delu.

Letos bodo avgusta in septembra štirje petdnevni funkcionalni seminarji:

Seminar 1

Kako organizirati medsebojno obveščanje in samoupravno informiranje delavcev

● od 18. do 22. avgusta

Seminar 2

Grafično oblikovanje in tehnično urejanje glasila organizacije združenega dela

● od 25. do 29. avgusta

Seminar 3

Kakšen naj bo jezik v pisnih načinih sporočanja, da bo lep

● od 1. do 5. septembra

Seminar 4

Sodobno obveščanje s pisnimi in elektronskimi občili

● Od 8. do 12. septembra

Seminarje smo pripravili predvsem za tiste delavce, ki v organizacijah združenega dela poklicno ali po družbenih dolžnostih skrbijo za načrtovanje, organizacijo in izvedbo medsebojnega in samoupravnega informiranja delavcev ter za njegovo analiziranje. Vsak seminar vključuje 45 pedagoških ur predavanj, razprav in praktičnega dela. Vsak udeleženec dobi na seminarju ustrezno seminarsko gradivo, strokovno literaturo ter napotke, kako v svojem ozdu izpolniti obveščanje.

Poletna novinarska šola se je iz Pirana preselila v Bernardin, ker so v hotelu Emona zagotovljeni ustrezni seminarski prostori. Trajala bo vsak delavnik od 8. do 12. in od 17. do 21. ure, po večerji pa bodo panelne razprave.

Udeležencem so zagotovljene penzijske usluge v hotelih Emona, Bernardin in vila Park v avgustu po 13.000, 11.250 in 10.350 dinarjev, septembra pa po 9.300, 8.100 in 6.700 dinarjev, poleg plačila dnevne turistične takse 60 dinarjev.

Cena za udeležbo na enem seminarju, za sodelovanje pri praktičnem delu pod vodstvom mentorjev, za strokovno literaturo in seminarske zapiske je 25.000 dinarjev. Organizacija, ki priglasilo svoje udeležence, poravnava finančne obveznosti po prejetju računa.

Rok za priglasitev je pet dni pred začetkom seminarja. Število udeležencev je v vsakem seminarju omejeno na 25.

Podrobnejše informacije o letošnji poletni novinarski šoli dobite v centru Delavske enotnosti za razvijanje obveščanja v združenem delu, 61000 Ljubljana, Celovška 43 – telefona: (061) 323-951 in 318-855, interna 49!

Seminar 1

Kako organizirati medsebojno obveščanje in samoupravno informiranje

● od 18. do 22. avgusta

Seminar bo predstavil pomen in vlogo sodobno organizirane službe ali nje podobne strokovne dejavnosti, ki naj v ozdu skrbi za učinkovito medsebojno in samoupravno informiranje delavcev. Predlagal bo uvedbo samoupravnih delovnih in sindikalnih skupin, svetoval organizacijo sej in zasedanj organov samoupravljanja ter pokazal, kako delavce obveščati z oglasnimi deskami, razglasno postajo, bilteni, glasilom in sodobnimi elektronskimi pripomočki, da bi mogli učinkovito opravljati svoje delo, uspešno gospodariti in sodelovati pri oblikovanju ter sprejemanju samoupravnih odločitev in pri nadzoru, kako se odločitve uveljavljajo.

Udeležencem bo seminar dal uporabne napotke za normativno ureditev obveščanja v njihovem ozdu po uveljavljenih sistemskih zakonih s tega področja, kako zasnovati in organizirati informacijsko službo ter jih uvedel v pripravo letnega predloga informacijske dejavnosti z opredelitvijo njenih ciljev, vsebine obveščanja, nosilcev informacijskih nalog, rokov za njihovo uresničitev ter stroškov zanje.

Seminar 2

Grafično oblikovanje in tehnično urejanje glasila organizacije združenega dela

● od 25. do 29. avgusta

V SR Sloveniji izhaja več kot 800 glasil ozdov in še kakšnih 200 biltenov, ki so grafično-oblikovalsko različno razviti. Seminar bo podrobno razčlenil oblikovanje vidne podobe glasila, ki ustreza dejavnosti delavcev, ki jim je namenjeno, in hkrati tudi upošteval postopek oblikovanja, grafične priprave in tiska – čim hitrejši ter ne predrag.

Udeležencem bo seminar omogočil tipografsko, grafično in oblikovno prenoviti glasila, pri urejanju katerih sodelujejo, da bodo kar najbolj v skladu z morebiti že uveljavljenimi prvinami celostne podobe ozdov, da bodo privlačna, hkrati pa jih bo uveljavljal v osnove tehničnega urejanja glasila, da bodo mogli z ustreznimi organizacijskimi ukrepi skrajšati čas od oddaje rokopisov in slikovnega gradiva v grafično pripravo do natisa ter tako zmanjšati nekatere neizbežne stroške. Pod vodstvom mentorjev bodo pripravili makete ali osnutke, kako naj bi spremenili, preuredili ali dopolnili podobo glasila in s kakšnimi spremembami tiska zmanjšati stroške.

○ čem so razpravljali na sindikalnem posvetu v Ljubljani

OBETA SE BURNA POLITIČNA JESEN

Prejšnji torek je bil v Domu slovenskih sindikatov posvet predsednikov medobčinskih sindikalnih svetov, predstavnikov republiških odborov dejavnosti in članov predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, na katerem so razpravljali o nalogah sindikata v zvezi s polletnimi rezultati gospodarjenja.

Kot je uvodoma poudaril Janko Goleš, je sindikat že aprila opozarjal na neugodna gospodarska gibanja (prepočasna proizvodna rast, divjanje cen, preskromen izvoz), ki pa jim še vedno ni videti konca in bi jih bilo treba čimprej ustaviti. Zaskrbljujoče je, da se izgube povečujejo, hkrati pa v prenekateri delovni organizaciji še niso izdelali ustreznega sanacijskega načrta da bi lahko splovili iz težavnega položaja. Nujno je torej – se je v razpravo vključil France Fribar – da se v združenem delu lotijo poglobljenih razprav o polletnih rezultatih gospodarjenja, ne glede na letne dopuste. Kajti če gospodarskim organizacijam ne bo uspelo povečati proizvodnje in izvoza, se nam bo to vsem skupaj še kako maščevalo. Dejstvo pa je, da v težavnih gospodarskih razmerah nekateri delovni kolektivi solidno poslujejo in dokazujejo, da se da s pravimi programi in poslovnimi prijemi marsikaj doseči.

Konec socializacije izgub

Kot so se dogovorili na posvetu, morajo o polletnih rezultatih gospodarjenja razpravljati tudi zbori združenega dela, pa tudi osnovne sindikalne organizacije, ki lahko pripomorejo k čim bolj kakovostnim razpravam o poslovanju.

Zlasti se bodo morali potruditi izgubarji in tiste delovne organizacije, ki poslujejo na meji donosnosti in ki pravih vzrokov za poslovanje z izgubo nočejo ali ne znajo odkriti. Že dalj časa pa

vemo, da marsikje ustvarjajo izgubo predvsem zaradi notranjih (subjektivnih) razlogov, slabe organizacije dela, nenačrtne prodaje, slabega gospodarjenja z osnovnimi in obratnimi sredstvi in tako dalje. Spomniti kaže, da pet organizacij združenega dela v naši republici ni pokrilo niti lanskih izgub in da bodo posledice nepokritih izgub letos še bolj boleče. Pri tem pa sindikati menijo, da je treba s socializacijo izgub nehati in se lotiti prestrukturiranja nedonosne proizvodnje. Seveda ne tako, kot si nekateri to predstavljajo, torej le s finančnimi injekcijami, ampak predvsem z uvajanjem druge ali tretje izmene, novimi proizvodnimi programi in povečevanjem produktivnosti dela. Razprave o gospodarjenju v letošnjem prvem polletju so prava priložnost za to, da se delavci podrobneje seznanijo s podatki o poslovanju in da zahtevajo od poslovočnih delavcev in strokovnih služb finančno ovrednotene programe gospodarjenja v prihodnje, ki naj bi dalo večje poslovne učinke od dosedanjih.

Negotovanje delavcev

Razprava je pokazala, da čakajo sindikat resnično zahtevne naloge. V nekaterih delovnih kolektivih so se namreč odločili za kolektivne dopuste in bodo razprave o gospodarjenju stekle šele septembra, politično razpoloženje med ljudmi pa je zaradi naraščajočih življenjskih stroškov, slabe oskrbe z osnovnimi vrstami kruha in vračanja k politiki zategova-

nja pasu precej naelektreno. Delavci tudi upravičeno sprašujejo, ali resnično kaže zmanjševati nominalno ali realno rast osebnih dohodkov v tistih delovnih organizacijah, ki povečujejo proizvodnjo in konvertibilni izvoz, oziroma ustvarjajo izgubo zaradi objektivnih vzrokov (Rudnik Mežica, Idrija, Kamnik...)

Nasploh je bila problematika osebnih dohodkov in njihovega usklajevanja z rastjo dohodka v ospredju pozornosti razpravljalcev, ki so menili, da se morajo sindikati lotiti za relativno visoke osebne dohodke, seveda na podlagi ustvarjenega dohodka. V tistih delovnih organizacijah v katerih je ustvarjeni dohodek premajhen, da bi delavci dostojno živeli, pa je treba bodisi presmeriti proizvodnjo ali pa zamenjati vodstvo.

Kot je povedal Brane Mišič, je velika večina organizacij združenega dela podpisala samoupravni sporazum o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke, tako da bo zvezni interventni zakon o omejevanju izplačil osebnih dohodkov v naši republici prizadel le okoli desetino delovnih organizacij. Podpisniki pa bodo morali napisati posebno izjavo o tem, da niso kršili določil letošnje resolucije o delitvi dohodka. Sindikat naj bi v tej akciji sodeloval, vendar je bilo poudarjeno da v nobenem primeru ne more jamčiti za verodostojnost teh izjav in podatkov, ampak se za to odgovorni poslovočni delavci.

Bežanje od resnice

V razpravi so zavrnilo tezo, češ da so za vse gospodarske tegobe krivi (pre)visoki osebni dohodki. Prav tako se zdi le na prvi pogled – je dejal Jože Stegne – da se življenjska raven delavcev

zaradi rasti realnih osebnih dohodkov letos ni znižala. Vedeti namreč moramo, da so se zelo zvišali tudi življenjski stroški, jeseni pa se bo njihova rast še povečala (čaka nas tudi nakup šolskih potrebščin za otroke, nakup ozimnice, nove podražitve hrane, zimskih oblačil itd.).

Zanimivo je, da pravzaprav tudi sindikat ne ve kako živijo delavci, ki so v letošnjem prvem četrtletju dobivali od 30.000 do 60.000 dinarjev. Poleg tega moramo upoštevati, da najnovejše podražitve niso vštete v tolikokrat omenjeno rast realnih osebnih dohodkov. Kako tudi sindikat beži od resnice, pa vidimo iz podatka, da obstajajo štiri metodologije za računanje košarice življenjskih stroškov (t. i. strogo zaupna, statistična in še dve brez imena) in da se politični dejavniki nikakor ne morejo zediniti, katera metodologija za izračunavanje teh stroškov bi bila pravišnja.

Kakor koli, že, na posvetu je bilo sklenjeno, da se bodo sindikati zavzemali za revolorizacijo zajamčenega osebnega dohodka, štipendij in pokojnin, posebno skrb pa naj bi namenili družbeni prehrani delavcev, nadaljevali regresiranje hrane v šolah in enotno rešili vprašanje prevoza na delo.

Emil Lah

Za otroke in mladino
STRIPI
MIKIJA MUSTRA

Predsednik mariborskih sindikatov Franc Štelcer je odločen:

»TREBA BO ITI MED LJUDI IN JIM POVEDATI...«

Približno 36 mariborskim kolektivom so skupščinski organi že ob četrtletju stopili na prste zaradi prevelike rasti OD, pa se nikomur ni nič zgodilo:

Kljub dopustniškemu času je v mariborskem združenem delu živahno. Predstavniki občinskih sindikalnih svetov in mestnega sveta obiskujejo »problematične« kolektive, prednost imajo kolektivi, ki poslujejo v rdečih številkah, z vodstvi pa se dogovarjajo, kako težave premostiti in kako voz gospodarjenja potisniti v normalne tirnice.

O gospodarjenju mariborskega združenega dela o prekinitvah, podražitvah in izplačevanju previsokih osebnih dohodkov smo se pogovarjali s predsednikom Mestnega sveta ZSS Maribor Francem Štelcerjem.

Gospodarski dosežki slovenskega združenega dela so slabi. Kakšni so sadovi mariborskega združenega dela?

Polletnih rezultatov še ni. Znan je samo podatek o obsegu industrijske proizvodnje, ki je za 4,9 odstotka nad resolucijo. Pričakujemo pa, da ne bodo boljši kot v prvem kvartalu, rahlo naj bi se izboljšali le pri industrijski proizvodnji. Akumulacija bo še vedno zastajala za lansko, še bolj pa se z njo oddaljujemo od naših razvojnih predvidevanj. To je gotovo osnovni problem, ki ga še pogojujejo na eni strani dejavniki ustvarjanja dohodka, na drugi pa dejavniki ustvarjanja dohodka, na drugi pa dejavniki njegove delitve. In prav zato v sindikatih ob sedanjih aktivnostih usklajevanja delitve dohodka z resolucijskimi opredelitvami dajemo poseben poudarek ukrepom za povečanje dohodka, ker lahko samo tako poskrbimo za ustrezno socialno varnost delavcev (zdaj in v prihodnje

Kako je z mariborskimi izgubarji in kaj namerala napraviti sindikat, da jih bo manj?

V mariborskem združenem delu jih bo precej več kot lani v enakem obdobju. Največ je tako imenovanih sistemskih izgubarjev (elektrogospodarstvo, železnice itd.). Naše stališče je, da sistemskih izgubarjev ne moremo reševati na račun delavcev iz drugih dejavnosti, pa tudi tega ne bomo smeli dovoliti, da bodo imeli poseben, izjemen položaj. Prizadevamo si, da izgubarjev ne bi zdravili s finančnimi injekcijami, temveč predvsem s kakovostnimi sanacijskimi programi, ki bodo trajna

podlaga za odpravljanje nastalih izgub. Tako zdaj sindikati tudi delujemo v združenem delu in ugotavljamo, da bi sočasno morali pripraviti tudi nekatere nove sistemske rešitve za odpravljanje izgub. Naj bom konkreten: za realizacijo dobrega sanacijskega programa je treba zagotoviti dovolj denarja.

So bili mariborski kolektivi disciplinirani pri plačah v zvezi z resolucijo?

Obnašali so se tako kot drugi kolektivi po vsej Sloveniji. Približno 36 kolektivom so skupščinski zbori stopili na prste že v prvem četrtletju in jih pozvali, da delitvena razmerja takoj uskladijo z resolucijo ter pripravijo razčlenbo rezultatov gospodarjenja.

Kaj pa delež sindikatov pri »kaznovanju« nediscipliniranih?

V sindikatih smo podprli sklepe zborov združenega dela mestne skupščine in vztrajali pri tem, da so samoupravni organi v teh kolektivih sprejeli sklep o poračunih. Do konca tritrtletja se morajo uskladijo z resolucijo, v tistih ozdih, v katerih tega ne bodo upoštevali, pa bomo ukrepali. O tem smo obvestili vse osnovne organizacije zveze sindikatov v mariborskem združenem delu, rekli pa smo tudi, da akcija usklajevanja delitvenih razmerij z resolucijo ni usmerjena v zniževanje osebnih dohodkov, temveč predvsem v ustvarjanje takšnih razmer, ki bodo zagotavljale boljše gospodarjenje, večjo proizvodnjo, večji izvoz in tako tudi ustreznejši materialni in socialni položaj delavca v združenem delu. Treba bo iti med ljudmi in jim to preprosto povedati, da ne bodo akcije napačno sprejeli.

Kako bodo mariborski sindikati zaščitili življenjsko raven tistim, ki so že zdaj na dnu, podražitve pa prihajajo kot po tekočem traku?

Socialno varnost si bo treba zagotoviti že z delom. Pri tej opredelitvi vztrajamo. Sindikati bomo »pritisnili« na strokovne službe v vseh kolektivih, da temeljito postrgajo še tiste rezerve, ki se skrivajo v še boljši delovni disciplini, racionalnejši proizvodnji, manjših stroških ipd. Koliko kdo zdaj zasluzi, vemo, še vedno pa ne vemo v kakšnih družinskih razmerah živijo naši delavci. Nimamo socialne slike de-

lavcev, verjetno tudi zato ne, ker smo pred leti odločno odklanjali takšno evidenco. Zdaj bomo to morali napraviti, če je komu prav ali ne, ko pa bodo podatki na mizi, se bomo tudi laže odločali, komu je pomoč potrebna in kdo med nami je socialno ogrožen. Slednjim bo treba pomagati iz sklada skupne porabe, v katerega bo treba pač več vlagati. Če nam pri tem ne bodo pomagali strokovne službe v kolektivih, potem tudi rezultatov ne bo.

Kako se bodo mariborski sindikati uprli že kar pogostim prekinitvam, ki jih nekateri tudi stavke?

Že aprila letos smo na predsedstvu mariborskih sindikatov sprejeli sklep, da moramo bdeti v kolektivih, v katerih izplačujejo nizke osebne dhodke in takoj predlagati ukrepe za izboljšanje življenjske ravni teh delavcev. Zal moramo ugotoviti, da z akcijo ni bilo nič ravno po zaslugi teh kolektivov. Naši sindikalni aktivisti vse prevečkrat nasedajo izjavam vodilnih delavcev, češ, saj se tako in tako ne da nič narediti, ker so splošne družbene razmere takšne, da tega ne dopuščajo. Čista demagogija! Lep primer, kako se je treba obnašati, je mariborski Tam, v tem ko-

Franc Štelcer: »Sindikati bomo pritisnili na strokovne službe v ozdih, da postrgajo še tiste rezerve, ki se skrivajo v še boljši delovni disciplini, gospodarnejši proizvodnji, manjših stroških...«

lektivu so sindikati skupaj z vodstvom podjetja uspešno uresničili naše usmeritve, čeprav življenjska raven delavcev Tama še zdaleč ni tako problematična kot v drugih ozdih. Med obiski po delovnih organizacijah vedno opozarjamo na morebitne prekinitve dela in predlagamo, da težave rešijo prej. Vseeno pa bomo morali ob prekinitvah dela bolj kot doslej poudariti odgovornost vodilnih in političnih delavcev v teh kolektivih.

Kaj bodo storili mariborski sindikati, da bodo delavci laže prebrodili jesenski udar na življenjsko raven, saj bo mnogim zmanjkalo denarja za nakup šolskih potrebščin za brezplačno šolanje otrok, za ozimnico in še kaj?

Na jesensko »nevihto« se pripravljamo že od začetka leta. Poskušamo jo ublažiti z nakupom premoga, sindikalnim funkcionarjem pa vseh pihamo na dušo, naj vsak mesec temeljito pogledajo izplačilno listo osebnih dohodkov in pomagajo tam, kjer je pomoč nujna. Nekaj denarja se vedno najde v vzajemnih blagajnah, tudi občinski sindikati so pripravljani pomagati, če je to nujno potrebno. Morali bomo poiskati primerno kreditno politiko, vendar ne takšno, da bi delavca pahnili v še težji socialni položaj. Od primera do primera bo treba iskati rešitve in bolj kot doslej upoštevati socialne korekture.

Ker težave poznamo, bo tudi ukrepanje lažje

Tako je. Povsod bodo morali zavihati rokave, kajti vsi skupaj lahko težave premagamo. Ne bo dovolj, če bomo v kolektivu za vse krivili sindikate in če bomo od sindikata zahtevali, da čez noč spremeni sedanje stanje. Težave so in vsi skupaj jih lahko odpravimo.

Srečko Logar

O delu republiškega sindikata gradbenih delavcev

CEMENT NENADOMA OSTAJA

Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije si julija ni privoščil počitnic. Pred obravnavanjem polletne bilance gospodarjenja so sklicali na posvet predstavnike sindikata iz največjih gradbenih organizacij in občinskih sindikalnih odborov gradbenih delavcev. Na tem posvetu so sprejeli nekaj izhodišč, ki so sindikalnim organizacijam dala osnovo za stališča pri obravnavanju poslovnih rezultatov in pri usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Slovensko gradbeništvo je letos v prvem polletju poslovalo bolje, kot je bilo pričakovati. Organizacije s področja gradbeništva so izgube v prvem četrtletju močno zmanjšale in dokazale, da so bile v glavnem res sezonske, kar je za to panogo, ki ima pozimi mrtvo sezono, tudi sicer značilno. Nekaj tozdog je sicer končalo prvo polletje z rdečimi številkami, vendar vsi zatrjujejo, da bodo izgubo lahko pokrili v okviru svojih poslovnih sistemov.

Celo industrija gradbenega materiala je svoje poslovne rezultate močno popravila. Vzroka ni težko ugotoviti; ta dejavnost je laže zadihala zaradi cenejšje energije (mazut za proizvajalce gradbenih materialov se je pocenil za 40 odstotkov, plin pa za 20 do 25). Skrbi pa, ker proizvajalci gradbenih materialov zmanjšujejo obseg proizvodnje ali pa se jim klopčijo zaloge. Tako imajo za-

loge celo v cementarnah, česar v Jugoslaviji po vojni še nismo doživeli.

Predsednik republiškega odbora Franc Berginc je vseeno opozoril na to, da sta pri obravnavanju polletnih rezultatov nujna kritičnost in pogled naprej. Vprašati se je treba, koliko so k ugodnemu izkupičku v letošnjem prvem polletju prispevali avansi investitorjev, saj vemo, da so zlasti nekateri investitorji neproizvodnih objektov na začetku leta v strahu pred prepovedjo teh investicij pohiteli s predplačili. Poleg tega pomenijo predplačila zajamčeno ceno – kakšen bo uspeh teh gradbišč ob koncu del? In vprašati se je treba, kako bo z delom jutri, saj slišimo v projektantskih organizacijah tnanje, da jim dela močno primanjkuje. Če so danes brez dela projektanti, grozi, da bo čez šest mesecev primanjkovalo dela operativni.

Posveta se je udeležil tudi sekretar republiškega sindikalnega sveta Franc Hribar, ki je ob spodbudnih polletnih rezultatih izrekel priznanje vsem gradbincem, saj so ti dosežki nedvomno rezultat velikega truda zaposlenih in da povzroča zmedo. Ob tem je povedal, da so tudi druge panoge slovenskega gospodarstva v primerjavi s prvim četrtletjem dosegle opazno izboljšanje poslovnih dosežkov.

Posebej podrobno so na posvetu obravnavali sindikalne naloge pri usmerjanju delitve dohodka. Nekateri sindikalisti so se pritoževali, da interventni zakon zveznega izvršnega sveta ni razumljiv in da povzroča zmedo. Pojasnila, ki jih je dal predsednik komisije podpisnikovega sporazuma o delitvi dohodka in OD Ranko Krašič, pa kažejo, da zadeve sploh niso tako nejasne kot nekateri trdijo. Temeljno stališče

je, da sindikat ne sme dovoliti, da bi za osebne dohodke delili več, kot ustvarimo. Sicer pa v gradbeništvu, tako so vsaj zatrjili sindikalni aktivisti, ni mnogo tistih, ki bi za osebne dohodke razdelili preveč, tisti redki kršitelji pa so tudi že sprejeli programe, kako bodo izplačila za osebne dohodke spravili v sklad z ustvarjenimi sredstvi.

Sicer pa je Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije, tako je povedal njegov sekretar Jernej Jeršan, sprejel za svoje delo temeljno usmeritev, da se čim bolj nasloni na osnovne organizacije sindikata. Da bi vzpostavili neposredno povezavo, so že organizirali vrsto regijskih posvetov, na katerih obravnavajo vsa bistvena vprašanja, s katerimi se srečujejo gradbinci – gospodarjenje, razvojne načrte in samoupravno ter poslovno organiziranost. Jeseni se bodo regijski posveti nadaljevali še v preostalih krajih. Ugotovitve s teh posvetov bodo smernica za delo odbora v prihodnje.

Lojze Javornik

Popravek

V sestavku z naslovom »(Ne)potrebni manevri s kruhom« v 28. številki Delavske enotnosti je prišlo do napake v odstavku, v katerem Marjan Ostanek, vodja delovne enote Pekarna Črnomelj, govori o zamenjavi blagovnih rezerv moke. Napisali smo, da v ljubljanskem skladišču čakajo na nove cene in da zato ne morejo poslati moke, s katero bi zamenjali tisto v rezervnem skladišču. V resnici pa je čakanje na nove cene povzročilo pomanjkanje moke v Žitovem skladišču v Novem mestu. Zamenjava skladišč žita je bila povsem naključna. Ljubljancem se za napako opravičujemo.

Andrej Agnič

Ljubljanske srednje šole bodo pred začetkom novega šolskega leta vsaj za silo poprpali

S STROKOVNIM RAVNANJEM TUDI PIČLA SREDSTVA OMOGOČAJO NAJNUJNEJŠA POPRAVILA

Ljubljana je, poleg ostalih značilnosti, ki jih ima kot republiško središče, tudi pomemben srednješolski center. Tu deluje 26 srednjih šol, ki usposabljaajo za najrazličnejše vzgojnoizobraževalne programe usmerjenega izobraževanja. Vse težave pri uveljavljanju usmerjenega izobraževanja so se enako ali pa še bolj izrazito pokazale tudi v Ljubljani. Ni naš namen zdaj razglabljati o vseh vzrokih za to, dejstvo pa je, da se v Ljubljani, kljub doseženemu, v preteklih letih niso dovolj odločno lotili dela, ki bi ga lahko sami opravili.

Ob pripravi in sprejemu srednjeročnih listin o družbenem razvoju Ljubljane, so se stvari tudi na tem področju začele bistveno spreminjati. Prevladalo je spoznanje, da potrebujemo skupen razvojni program usmerjenega izobraževanja. Le tako bodo lahko ustrezno uporabili sredstva, ki se zbirajo v republiški izobraževalni skupnosti in izboljšali gnotne in prostorske razmere za delovanje šol. Sad tega spoznanja so tudi bolj zavezujoča določila mestnega statuta o skrbi za usmerjeno izobraževanje.

Razprave o položaju srednjega šolstva v Ljubljani so stekle zlasti ob poročilu, ki ga je o tem pripravil mestni komite za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in telesno kulturo, obravnavali pa so ga v vseh občinskih in mestnih izobraževalnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah in skupščinah. Povsod so ob razčlenjevanju razmer zahtevali predvsem njihovo učinkovito spreminjanje. Svoje je prispeval tudi le napovedani protestni shod ljubljanskih srednješolcev oziroma njihove ostre zahteve na sekciji MK SZDL. Vse te zahteve in pobude je strnila ljubljanska mestna konferenca SZDL, ki je junija sprejela ugotovitve, stališča in sklepe o razvoju srednjega usmerjenega izobraževanja v Ljubljani.

Pustimo to pot vendar najbolj pereča vprašanja gnotne in vsebinske narave,

ki so jim tudi namenili ustrezno pozornost. Zanima nas tisti del ugotovitev in stališč, ki obravnavajo nemogoče prostorske razmere delovanja ljubljanskih srednjih šol. V ugotovitvah so zapisali, da so »prostorske in higienske razmere v nekaterih srednjih šolah tako nevarne, da ogrožajo zdravje in varnost učencev in pedagoških delavcev. Zato v srednjih šolah namenijo vse manj dejanske pozornosti vsebinskim vprašanjem in kakovosti vzgojno izobraževalnih programov«.

Ljubljana se ne more izogniti odgovornosti za šole

Tej problematiki se niso izognili niti v sklepih. Vanje so zapisali, da se Ljubljana ne more odreči odgovornosti tudi za gnotni položaj srednjih šol. Zato so predlagali vrsto ukrepov za začetek odločnejše in bolj učinkovite sanacije stavb srednjih šol in posodobitev opreme. Tako so se odločili, da bodo v občinskih in mestni izobraževalni skupnosti začeli namensko zbirati denar za prenovo stavb tako, da bodo povečali prispevno stopnjo za vzgojo in izobraževanje za odstotek. Republiška in posebne izobraževalne skupnosti naj bi namenile več sredstev za posodabljanje vzgojnoizobraževalnega procesa srednjih šol v Ljubljani. Občanom Ljubljane bodo v javni razpravi ponudili možnost, da bi del

zbranih sredstev iz IV. samoprispevka namenili tudi za izgradnjo ali prenovo srednjih šol. Zahtevali so tudi, da morajo najnujnejša sanacijska dela opraviti že do začetka novega šolskega leta.

Že doslej so šole v Ljubljani v okviru mestne izobraževalne skupnosti namensko zbirale nekaj denarja za ozdravitev srednjih šol. Lani je bilo to 180 milijonov dinarjev. Približno tretjino te vsote so namenili za tri srednje šole na Aškerčevi, kjer so bile razmere najbolj obupne. Preostalo so za najnujnejša popravila dobile druge šole, toda še zdaleč ni zadostovalo za vse potrebe.

Predsednik mestnega komiteja za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in telesno kulturo Štefan Balažic nam je povedal, da se je posebni operativni od-

bor pri sanaciji srednjih šol v Ljubljani zelo odgovorno lotil dela. V odboru sodelujejo izvedenci za gospodarstvo – od ekonomistov do gradbenikov, družbenopolitični delavci in predstavniki strokovnih organizacij.

Že na začetku letošnjega leta so ljubljanski inšpektorji temeljito pregledali vseh 26 srednjih šol in ugotovili, da je nemudoma treba urediti vrsto stvari, ki spadajo v investicijsko vzdrževanje in prenovo. Do tedaj so šole posamično uveljavljale zahtevke za takšna popravila pri republiški izobraževalni skupnosti. Kasneje se je v akcijo vključil še LIZ – Inženiring, kot posebej usposobljena strokovna organizacija, z bogatimi izkušnjami tudi na šolskem področju, zlasti iz gradnje objektov iz sredstev treh ljubljanskih samoprispevkov.

za družbene dejavnosti – tu gre predvsem za telovadnice srednjih šol v Ljubljani. Od republiške izobraževalne skupnosti pričakujejo približno enak delež, kot so sredstva, zbrana na MIS, tu pa so še združena sredstva amortizacije srednjih šol in sredstva, ki jih šole združujejo na podlagi sporazumov z gospodarstvom.

Omenili smo že, da ima pri prenovi šolskih zgradb posebno vlogo LIZ – Inženiring, ki skrbi za vso operativno. Kot pooblaščen investitor skrbijo za vsa dela. Zagotavljajo strokovno odgovornost, najboljši izbor izvajalcev del, ocenjujejo ponudbe, zagotavljajo kakovost, pravilno in točen obračun del in njihovo izpeljavo, tudi s pomočjo mestnih inšpekcijskih služb.

Strokovne posle vodi strokovna organizacija

Vodja inženiringa pri LIZ Vid Bevk nam je povedal, da se je – čeprav so jih k sodelovanju pritegnili nekoliko pozno sodelovanje dobro obrestovalo. V praksi se je znova dokazalo, da je naložba najbolj smotrna, če poteka pod res strokovnim vodstvom strokovne ustanove. Vrednost njihovega dela bo brez dvoma večkrat presežila povračilo stroškov njihovih uslug. To pot so LIZ pritegnili k sodelovanju pozno in niso sodelovali pri pripravljanih delih za projekte, kjer je mogoče zagotoviti

gradbeništvo. LIZ ima bogate izkušnje in njihovo delo zagotavlja največje učinke. Ni več drobljenja sredstev za posamezne šole, možna je najugodnejša časovna dinamika del, racionalizacija pri naša prihranke, ki se ne morejo primerjati z deležem usluge LIZ.

Trenutno to nalogo opravlja 16 od skupaj sto zaposlenih delavcev LIZ. Po pogodbi z operativnim odborom, ki ima tudi sicer nad delom vsakodnevni pregled, so vsa opravila, ki jih opravlja LIZ, posebej ovrednotena. Točnih izračunov še ni, povprečno pa naj bi LIZ dobil 2,8 odstotka od vrednosti opravljenih del. Povedati je treba še, da vsa sredstva, ki se stekajo na zbirnem računu, če niso vezana, lahko oplemenitijo. Prosta sredstva namreč vežejo pri interni banki Elektrotehne, katere član so, obrestni pa gredo v korist šol.

Prenova srednjih šol je razdeljena na tri dele. Prvi obsega tisto, kar mora biti opravljeno do začetka novega šolskega leta. Vsa ta dela so oddana in na številnih srednjih šolah lahko srečamo gradbene delavce, ki popravljajo najnujnejše. Vrednost del na 22 šolah znaša okoli 450 milijonov dinarjev. Normalno je, da so ta dela začeli z vsjo potrebno dokumentacijo.

Druga faza obsega obsežnejše sanacije. Za to so potrebni projekti, ki bodo po zagotovili vsi pripravljani še letos. Gre predvsem za priključke na daljinsko ogrevanje, ki bodo omogočili znatne prihranke pri stroških kurjave. Vsega ne bo mogoče opraviti letos, saj je priključevanje mogoče le do konca avgusta. Tudi nekatere druga dela iz prve faze se bodo zavlekla, vendar tista, za katera bodo šole lahko pouk organizirale tako, da ne bodo motila pouka rednega dela.

Tretja stopnja zajema ozdravitev vsega ljubljanskega srednjega šolstva. Že dve leti pripravljajo obširen elaborat, v katerem bodo zajete ljubljanske potrebe do leta 1990. Tu bodo upošteevane tudi morebitne preemstitve posameznih šol in programov, pa morda tudi kakšna zidava novega šolskega objekta. Medtem ko so drugod po Sloveniji rasli novi srednješolski objekti, centri, je bilo v zadnjih desetih letih v Ljubljani le bore malo novogradenj, ostale šole pa so večinoma propadale.

Očitno čas ni najbolj naklonjen večjim posegom v prenovo in izgradnjo šolskega prostora. Vendar je ljubljanska akcija spodbudna. Prevladalo je spoznanje, da so šole še kako ljubljanska skrb in da se brez organiziranih skupnih prizadevanj ne bo dalo spreminjati delovnih razmer šol za večje vsebinske učinke. Strokovni prijem zagotavlja tudi najbolj smotrno uporabo (pičlih) sredstev. Že dosedanje dosežki kažejo, da je mogoče precej prihraniti pri stroških sanacije, veliko pa bo tudi dolgoročnih prihrankov – na primer daljinsko ogrevanje, toplotna izolacija sten in oken. Bolj kot doslej pa se bodo morali gospodarstvo vesti tudi na šolah, saj se da v obstoječih gnotnih možnostih skrbneje ravnati z zaupanim družbenim premoženjem.

Igor Žitnik

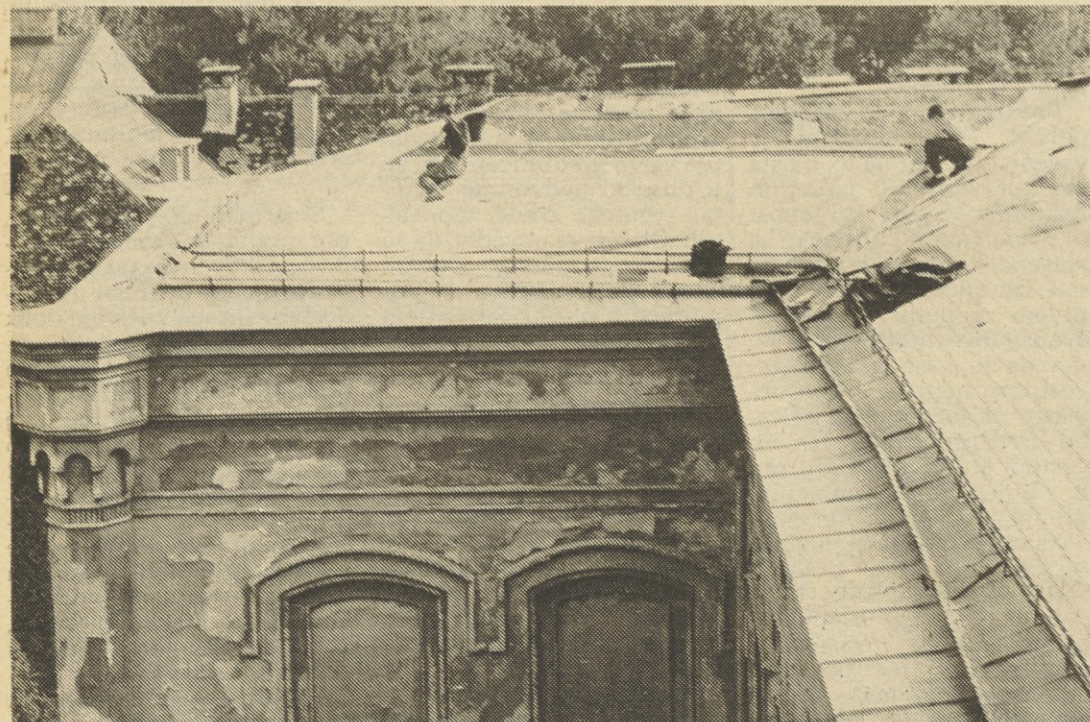
Obsežna vzdrževalna dela potekajo tudi na srednji šoli za oblikovanje in fotografijo, kjer bodo učenci 1. septembra v prenovljenih prostorih.

Odbor za usmerjeno izobraževanje republiške izobraževalne skupnosti je na pobudo Ljubljane zagotovil nekaj denarja kot republiško intervencijo za najnujnejša popravila zgradb srednjih in visokih šol. Ljubljanskim srednjim šolam je namenil 192 milijonov dinarjev. Med vlogami je bil ljubljanski predlog tudi najbolj dodelan, zato je postal merilo za dodeljevanje enkratne republiške pomoči za popravila šol v drugih občinah.

Operativni odbor je sklenil, da vsa sredstva, namenjena za sanacijo srednjih šol, zberejo na posebnem računu. Tu gre za denar, ki se zbira iz posebne enodotne pripravnne stopnje – do konca leta naj bi se steklo skupaj okoli 200 milijonov dinarjev, potem za sredstva, ki se v ta namen zbirajo pri mestni izobraževalni skupnosti v predvideni višini 225 milijonov dinarjev. Del sredstev naj bi dobili tudi od iz posebnega 0,5-odstotnega prispevka, ki ga v Ljubljani zbirajo na podlagi sporazuma o združenju sredstev

najbolj gospodarne rešitve in največ prihrankov. Pa vendar naj omenimo le primer ene izmed šol; prvotno dogovorjeno ceno del, za katero se je izvajalec dogovarjal neposredno s šolo, so z dokazi zmanjšali za 15 odstotkov. To pa je pri vrednosti del v višini 58 milijonov dinarjev kar lep prihranek.

Očitno je pri sanaciji ljubljanskih srednjih šol prišlo do pametne odločitve, da strokovne posle vodi strokovna organizacija. Šolniki so pač uporabljani za izobraževanje, gradbeniki pa za

Ne samo delavci, tudi naš fotoreporter je moral biti kar spreten, da je prikazal obnovo strehe na zgradbi srednje elektrotehniške šole na Vegovi. (Sliki: Andrej Agnič)

Tudi cestne luknje so lahko preskusni kamen delovanja političnega sistema

RAZRITE CESTE IN MORALNA ŠKODA

Morda se sliši neverjetno, vendar je res: zaradi uničenih cest je bila to pomlad in poletje na Koroškem na preskušnji celotna politična in družbena ureditev naše dežele. Že dolgo ni kak problem med koroškim življenjem povzročil toliko gneva, negotovanja, protestov in ostrih zahtev kot letos prav ceste. Ko je na Koroškem skopnel sneg, se je vsaka seja začela ali končala s cestami. O njih se je razpravljalo in se še razpravlja v delovnih organizacijah in na vseh ravneh družbenega in političnega življenja; na njihov račun se je marsikatera seja podaljšala tudi za tri ali štiri ure. Na naslove družbenopolitičnih organizacij so se vrstila protestna pisma in ostri telefonski klici. Koroška regija je v tem kritičnem položaju dosegla enotnost, ki bi si jo želeli tudi ob drugih priložnostih; vse štiri občine so med seboj izjemno tesno sodelovale ne glede na občinske meje in enotno nastopale do cestnega podjetja oziroma do cestne skupnosti.

sta Dravograd-Titovo Velenje edina povezava Korošcev z osrednjo Slovenijo in Korošci so po ukinitvi železnice tod upravičeno pričakovali boljšo cesto. Zgodilo pa se je ravno nasprotno. Ves tovor, ki ga je prej prevažala železnica, potuje sedaj po cesti. Toda v teh letih niso na njej opravili nobenega večjega dela, razen manjših »kozmetičnih« popravil, ki pa so zelo draga, vendar kaj malo zaležejo.

Korošci so se že zgodaj spomladi začeli dogovarjati za popravilo cest. Cestno podjetje Maribor je zagotavljalo, da bo s popravili začelo takoj, ko bo denar. Blagajna skupnosti za ceste, ki naj bi denar prispevala, pa je bila spomladi še prazna. Ob tem so Korošci doživljali šoke tudi z drugih strani. Zvedeli so namreč, da na zemljevidih zahodne turistične agencije ADAC po novem nista več vrisani cesti Vič-Titovo Velenje in Vič-Maribor, ker sta preveč slabi, in potemtaka na tranzitni turizem ne gre kaj prida računati.

Republiške in občinske inšpekcijske službe ter UNZ Slovenj Gradec so maja predlagali, da bi nekatere odseke cest zaprli za ves promet. V Integralovem tozdu Potniški promet Prevalje so prav tako razmišljali, da na nekaterih odsekih cest ne bi več vozili, tako da bi brez

prevoza ostalo veliko delavcev in šolarjev. Integral namreč na Koroškem vsak dan prepelje okoli 17 tisoč delavcev in šolarjev, njihovi avtobusi pa po katastrofalno slabih cestah prevozijo okoli 20 tisoč kilometrov na dan. Zmanjšala se je hitrost prevoza, delavci so zamujali na delo, šolarji k pouku in nastajala je velika gospodarska škoda. Okvare na avtobusih so se nekajkrat povečale... Nekateri prevozniki so v

tem času resno razmišljali o blokadi ceste, na izredni seji so se sestale sindikalne organizacije v slovenjegraški tovarni usnja, ki so poslale zahtevo po rešitvi koroškega cestnega vozila na naslov najvišjih organov sindikata in zveze komunistov. Tudi na OK ZKS Radlje ob Dravi so se obrnili na CK ZKS...

Kot mana z neba je prišla sredi junija novica, da so pri skupnosti za ceste namenili za popravilo koroških cest več kot milijardo dinarjev in da se popravila lahko začnejo. Cestno podjetje Maribor je v tem času obljubljalo: ceste na Koroškem bodo popravljene do 15. julija oziroma najkasneje do konca julija. Korošci so budno spremljali popravila in so za to ustanovili tudi posebno komisijo. Mariborsko cestno podjetje je dobro opravilo dela na odseku Slovenj Gradec-Mislinja-Titovo Velenje, pri tem pa se je tudi končalo. Korošci so začeli znova negotovati, saj je del na najbolj razritih odsekih od Dravograda do Slovenj Gradca in od Dravograda do Maribora še vedno niti dotaknili. V Radljah ob Dravi je med ljudmi skorajda že prekipelo, OK ZKS te občine pa je vodstvu mariborskega cestnega podjetja izreklo tudi nezaupnico. Mariborski cestarji so delali v tem času tudi na odseku ce-

ste Ravne-Črna, za katerega so za popravilo zbrale denar delovne organizacije in občine Ravne. Cestno podjetje Maribor je za ta popravila dobilo plačano vnaprej, za popravila vseh drugih cest na Koroškem pa so imeli odprt račun! Vendar so se reklamacije in nezadovoljstvo nadaljevali in tudi mariborski cestarji so spoznali, da so precenili svoje sposobnosti, zato so napovedali, da se bodo umaknili s cest na Koroškem. Sami so začeli iskati novega izvajalca del za ceste Ravne-Črna, za popravilo drugih cest pa sta se potegovala celjsko cestno podjetje in SCT iz Ljubljane.

Zdaj so na Koroškem celjski cestarji, ki delajo na odseku cest proti Mariboru in Slovenj Gradcu. Korošci so mariborskemu cestnemu podjetju dali popolno nezaupnico in v koroški krajini tudi že razmišljajo, kaj storiti v prihodnje; bržčas bodo potekale aktivnosti v smeri lastne organizacije za vzdrževanje in popravilo cest.

Kakorkoli že, koroške ceste so bile trd preskusni kamen funkcioniranja našega političnega sistema, poslovne morale in potrpežljivosti ljudi. Škode, ki so jo povzročile razrite ceste, ni mogoče izračunati. Morda bi lahko sešteli materialno škodo, moralne pa gotovo ne.

Miro Petek

Korošci bodo solidarnostno delali

PRIJATELJA SPOZNAŠ V TEŽAVAH

V Mariboru je mestni avtobus najdražji. Ali se bodo po njih zgledovali tudi v drugih mestih?

RAJE S TAKSIJEM KOT Z AVTOBUSOM

Mariborčani se od 1. julija najdraže vozijo z mestnimi avtobusi v Sloveniji in verjetno tudi v Jugoslaviji. Pri Certusu so namreč podražili avtobusni prevoz za 57 odstotkov (to je že druga podražitev letos, prva je bila februarja za 33%). Cena vozovnice je tako 130 din, žetona 100 din. Pri Certusu pravijo, da je sedanja cena še vedno prenilna, po njihovih izračunih je trenutna ekonomska cena 142 din, do konca leta pa napovedujejo še najmanj 20-odstotno podražitev.

Pri prejšnjih podražitvah so avtobusarji kot glavni vzrok navajali višje cene energije - nafte. Letos na te strune niso mogli zaigrati, saj se gorivo za avtobuse v tem letu še ni podražilo.

Tokrat navajajo kot vzrok za tolikšno podražitev predvsem visoke stroške servisnega in investicijskega vzdrževanja. Lani so znašali ti stroški v ceni 29 odstotkov, letos pa že 38. Vzrok je predvsem v izredno slabih cestah, zaradi katerih

so imeli v mestnem prometu v prvih štirih mesecih 167 nesreč, stroški zaradi popravil pa so indeksno večji kar za 131 v primerjavi z lani. Vozila so veliko v okvari tudi zaradi starosti avtoparka - lani niso kupili niti toliko vozil, da bi zagotovili enostavno reprodukcijo. Povprečna starost voznega parka je šest let; gledano v povprečju so vsa vozila že odpisana, saj je amortizacijska doba avtobusa pet let in pol. Najstarejše vozilo, ki še prevažata potnike, ima že častiljivih 18 let. Stroški vzdrževanja so tako iz leta v leto višji. Štiri leta star avtobus je v popravilu povprečno 20 odstotkov voznega časa, de-

Sestava cene vozovnice:	1985	1986
gorivo	25,4%	15,7%
vzdrževanje	29,2%	38,3%
amortizacija	7,7%	7,9%
OD	25,8%	25,7%
druge obveznosti	11,9%	12,4%

set let star avtobus pa že 40 odstotkov. Tudi razmere v mestnem prometu v Mariboru niso naklonjene avtobusarjem. Tako je v prometnih konicah povprečna potovalna hitrost avtobusa le sedem kilometrov na uro, to pa pomeni tudi večjo porabo go-

riva.

V Certusu vidijo rešitev predvsem v subvencioniranju največ škode v občinah Radlje ob Dravi in Dravograd. Tako znaša škoda po prvih ocenah v radeljski občini 2,55 milijarde, v občini Dravograd pa 2,15 milijarde dinarjev. Ta naravna nesreča je v občini Radlje prizadela približno 250 gospodinjstev, zaradi uničenih in poškodovanih cest je bilo ovirano delo v delovnih organizacijah Marles Podvelka, TSP Radlje-Podvelka, TOK in tozdgodzarstvo v občini, v DO KZ Drava, DO Gorenje Muta in Malgosu iz Vuzenice. V nekaterih delovnih organizacijah je bil delovni proces oviran tudi do tri dni, iz nekaterih območij pa je še vedno ovirano opravilo in odvoz mleka ter živine.

V občini Dravograd je ocenjena škoda nekoliko nižja kot v sosednji občini Radlje, vendar še vedno zelo visoka, saj znaša kar 40,6 odstotka družbenega proizvoda v občini. Tu je bilo poškodovanih tri kilometre lokalnih cest, več kot 90 kilometrov gozdnih cest, od katerih je deset kilometrov popolnoma uničenih, poplavljenih ali uničenih je bilo 125 hektarov gozdnih in kmetijskih površin, porušenih petnajst mostov, zemeljski plaz pa je pokopal tudi enega človeka.

V občinah in v delovnih organizacijah so se kmalu po neurju dobro organizirali in s prvimi akcijami življenje in delo usmerili v vsakodnevnice. Vendar je velika škoda ostala, občini Dravograd in Radlje pa sta po ustvarjenem družbenem

sedanji sistem oblikovanja cen je za delovno organizacijo zelo ugoden. O zvišanju cen odločajo sami; oblikujejo naj jih tako, da jim pokrije stroške enostavne reprodukcije. Takšen sistem oblikovanja cen v monopolnem položaju na trgu verjetno same delovne organizacije ne motivira preveč za zmanjševanje stroškov, saj je zviševanje cen veliko lažji način. Tako se bodo potniki, če že ne s taksiji, veliko več vozili s svojimi avtomobili, to pa pomeni zaradi večje porabe goriva družbeno škodo. Verjetno bodo morali tudi v Mariboru slej ko prej razmisliti o subvencioniranju javnega mestnega prevoza, saj bodo sicer potniki res začeli razmišljati o vožnji s taksijem, pa ne zato, ker bi bil taksij tako poceni, temveč zato, ker je avtobus predrag. Srečko Pirtovšek

Sredi junija je na Koroškem divjalo hudo neurje s poplavami, ki je povzročilo največ škode v občinah Radlje ob Dravi in Dravograd. Tako znaša škoda po prvih ocenah v radeljski občini 2,55 milijarde, v občini Dravograd pa 2,15 milijarde dinarjev. Ta naravna nesreča je v občini Radlje prizadela približno 250 gospodinjstev, zaradi uničenih in poškodovanih cest je bilo ovirano delo v delovnih organizacijah Marles Podvelka, TSP Radlje-Podvelka, TOK in tozdgodzarstvo v občini, v DO KZ Drava, DO Gorenje Muta in Malgosu iz Vuzenice. V nekaterih delovnih organizacijah je bil delovni proces oviran tudi do tri dni, iz nekaterih območij pa je še vedno ovirano opravilo in odvoz mleka ter živine.

V občini Dravograd je ocenjena škoda nekoliko nižja kot v sosednji občini Radlje, vendar še vedno zelo visoka, saj znaša kar 40,6 odstotka družbenega proizvoda v občini. Tu je bilo poškodovanih tri kilometre lokalnih cest, več kot 90 kilometrov gozdnih cest, od katerih je deset kilometrov popolnoma uničenih, poplavljenih ali uničenih je bilo 125 hektarov gozdnih in kmetijskih površin, porušenih petnajst mostov, zemeljski plaz pa je pokopal tudi enega človeka.

V občinah in v delovnih organizacijah so se kmalu po neurju dobro organizirali in s prvimi akcijami življenje in delo usmerili v vsakodnevnice. Vendar je velika škoda ostala, občini Dravograd in Radlje pa sta po ustvarjenem družbenem

proizvodu prav na repu slovenskih občin in tako sami ne bosta zmogli odpraviti posledic te nesreče. Na pobudo družbenopolitičnih organizacij so v obeh občinah že sprejeli sklep, da proizvodne organizacije združenega dela delajo v prostih sobotah, v neproizvodnih organizacijah pa delavci prispevajo enodnevni zaslužek. V vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih zbirajo tudi prostovoljne prispevke, na pomoč pa so priskočile še banke in zavarovalnice. Tudi če dodamo republiška sredstva za naravne nesreče, za obnovo v teh koroških občinah še vedno zmanjka denarja.

Zato je iz medobčinskega sveta ZSS za Koroško kar prvi čas prišla pobuda, da bi tudi občini Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec pomagali prizadetima občinama. Sindikat je predlagal, da bi v ravenski in slovenjegraški občini prav tako delali solidarnostno oziroma prispevali enodnevni zaslužek za odpravo škode v teh občinah. Pri tem razmišljajo tudi o tem, kako bi ta solidarnostni zaslužek čim manj oklestili z davki. Tako opravljata solidarnostni izpit vsa Koroška, saj sta prizadeti občini finančno že izčrpani in bi jima bila ta pomoč še kako dobrodošla. Pri tem pa so nekateri družbenopolitični delavci že opozorili na to, da je treba ta denar razdeliti čim bolj pravično in se izogniti vsem nepravilnostim, ki se ob takih nezgodah in delitvi solidarnostnega dinarja kaj rada pojavljajo.

Miro Petek

Če se štiričlanska družina odloči za izlet z enega konca Maribora na drugega (Studenci - Tezno, voznja vozovnico plačati 2.080 din (16 krat 130 din), za vožnjo s taksijem, približno osem kilometrov v obe smeri, pa ob upoštevanju dveh štartnin 1.980 dinarjev. Gre sicer za nekoliko skrajšen primer, ki pa lepo ponazori sedanje pretirane cene mestnega avtobusnega prometa.

Mladinske delovne akcije 86

MRTVI TEK MED LOPATO IN RAČUNALNIKOM

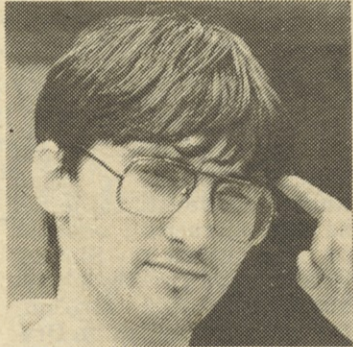
Konec dober – vse dobro, bi lahko spet rekli ob sedanji izmeni brigadirjev na letošnjih delovnih akcijah v Sloveniji. Mladi so neverjetno pridno lopatali in krampali, presegali predvidene in zahtevane norme ter potrpežljivo trpeli v razmerah, ki so daleč od pričakovanih in obljubljenih. Prav neverjetno je, kako neodgovorno ravnamo s temi mladimi aktivisti, ki zvečine razočarani zapuščajo brigadirski naselja po Sloveniji.

Več kot stotnja ljudi se leto in dan ubada z vprašanjem, kako in kaj dodati mladinskim delovnim akcijam, da bi te v resnici postale to, kar so bile in naj bi spet bile: šola mladim samoupravljalcev. Vsebinske brigadirske življenja pa je iz leta v leto siromašnejša, življenjske razmere brigadirjev so na robu ciganije, v občinah, kjer delovne akcije potekajo bolj računajo na to, kaj jim bodo brigadirji postorili, kot na to, kaj naj bi mladim tudi sami dali.

Nekoč, ko je bila država v ruševinah, ko je okrog brigadirskih naselij morala krožiti oborožena straža, ko je bila edina tehnika lesena samokolnica s krampom in lopato, je bilo brigadirsko življenje pretkano z vrsto dejavnosti in poslanstvom, ki je mlade usposabljal za poznejše dobre delavce.

Namesto šoferskega izpita, ki je zdaj neizčrpen vir dohodka raznih društev in poklicnih šol, namesto polkvalifikacij za ta ali oni poklice, namesto marksistične šole, namesto zagotovila za hitrejšo možnost zaposlitve, ponujamo zdaj mladim brigadirjem bore malo. Če k temu dodamo še nevzdržne bivalne razmere – skoraj nič.

Res je, delovne akcije naj ne bi bile polvojaški dril mladim, ki bi svojo zavest utrjevali s petjem himne ob dviganju in spuščanju zastave, s pripenjanjem udarniških značk najboljšim med najboljšimi, res pa je tudi to,

Mirko Vaupotič, komandant MDA Slovenske Gorice, Dornava: V Sloveniji se moramo dogovoriti o dveh, treh akcijah, ki pa morajo biti dobro pripravljene. V občinah, kjer akcije potekajo, se vedejo preveč pridobitniško.

da imajo mladi iz najzakotnejših taborniških, počitniških ali planinskih vaskih odredov neprimerno višji življenjski standard v katerem koli obmorskem ali hribovskem naselju, kjer jim je edini cilj in smoter – zabava. Brez krampa in lopate, brez nič kaj vabljivega prevažanja z avtobusi na tudi več kot deset kilometrov oddaljena gradbišča, kjer te po trikrat na dan pere dež ali deset ur praži sonce.

Namesto marksizma smo mladim ponudili – računalnik. Obljubili vraga in pol, v resnici pa vodstvo akcij trichetrtine svojega časa porabi za najbanalneje probleme, ki nimajo nič skupnega z ideologijo in kulturo, od tega, kako v naselje spraviti vodo, do onega, kam z briga-

dami, ker niso pripravljena delovišča.

V Sloveniji med brigadirji prevladujejo mladi iz drugih republik. Mnogi med njimi so prvič v življenju prestopili Krko, Sotlo, Muro ali celo Bregano. S sabo so prinesli videnje, ki naj bi doživelo potrditev neke slike. V Sloveniji naj bi se srečali z resničnim samoupravljanjem, z mladimi, ki skoraj nedoumljivo svobodno razmišljajo o stvareh, ki pri njih še izbranim niso vsakdanje, razumljive in sprejemljive.

Teh mladih, Slovencev pa – ni. Ne v naselju ne v vasi, kjer je naselje, in ne na delovišču, kjer bi z ramo ob rami delili kruh ali – pivo. Kot tudi ni računalnikov.

Gostitelji, ki to niso, domačini, pod mladinske delovne akcije skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami že vnaprej potegnejo črto in izračun: kaj jim bodo

Milan Fujs, komandant MDA Goričko, Petrovci: »Problemi so različni. Vse je odvisno od tega, kaj, kje in kdo od tovrstne akcije pričakuje. V Prekmurju nimamo težav z naseljem niti z odnosi s političnimi delavci v občini. Tudi napovedano število brigadirjev je približno točno. Vprašanje zase pa je vsebina, ki jo brigadirjem nudimo. Ta ni odvisna samo od vodstva akcije ali mladim.«

Dominik Štaleker, komandant MDA Rogla, Rogla: »Mladi smo prvič na tem delu Pohorja, akcijo so v Konjicah in Zrečah dobro pripravili. Imamo vzorno sodelovanje z Uniorjem in Delavsko univerzo v Konjicah. Ljudje v tej občini znajo ceniti naše delo, pri vsem nam pomagajo, skupaj rešujemo morebitne težave. Tako pripravljene akcije imajo smisel in so za mlade vabljive.«

brigadirji naredili in koliko gnotne koristi bo ostalo, da bi vse skupaj čim manj stalo. Vse drugo naj bi bila skrb – mladim.

Janez Sever

Mladi iz drugih republik so prepričani, da brez »postrojavanja« ne more biti brigadirskega življenja.

Udarčna sila edine slovenske brigade v tej izmeni na Kozjanskem: Idrija in Tolmin sta uspeli v brigado zvabiti le 14 mladincev!

Nova poznanstva, prijateljstva, izmenjava mnenj in spoznanj. Namesto vsakdanjega kosila piknik s pečenimi prašiči na vrhu Bohorja. Zdravnik, doma iz Tuzle, se je prelevil v – kuharja...

Na občini so rekli, da so v brigadi vsak dan samo »žurke«, da bomo »žurirali«. Fantje so po treh dneh rekli, da gremo domov...

KNJIGA, KI BO PRIŠLA PRAV VSAKOMUR

KNJIGA, V KATERI BOSTE NAŠLI ODGOVORE NA VSA VPRAŠANJA O TEKU

JOGGING

DR. IVO BELAN

JOGGING JE POSTAL NEPOGREŠLJIV SESTAVNI DEL ŽIVLJENJA MILIJONOV LJUDI

ČE BOSTE TRAJALI, BOSTE ZDRAVI, KREPKI IN ZAPOVOLINI. PA NE SPOLNEM ŽIVLJENJU BOSTE ROLI UŽIVALI

Dr. Ivo Belan obravnava v svoji knjigi JOGGING vse vidike tega svojevrstnega družbenega pojava našega časa. Tako opisuje razširjenost te športnorekreativne dejavnosti pri nas in po svetu (posebej obdela najbolj znane teke in največje ljubitelje rekreativnega teka – jogginga v Jugoslaviji), obravnava tek z medicinskega stališča, pa tudi njegove učinke na splošno telesno in duševno kondicijo. Bralec da obilo praktičnih nasvetov za vsak dan (training, prehrana, poškodbe itd.).

Dr. Ivo Belan pa ni samo velik popularizator rekreativnega teka, temveč tudi sam redno teče. Udeležil se je že cele vrste svetovno znanih maratonov (New York, Biel, Moskva, Atene, Rim idr.) V knjigi zanimivo opisuje razpoloženje na teh atraktivnih tekih. V prostem času se ukvarja tudi z medicinsko publicistiko. Poljudno medicinske prispevke objavlja redno v Borbi, Delu, Naši ženi, na zagrebškem radiu in drugod. Knjiga JOGGING vam bo v pomoč, če boste želeli z joggingom izboljšati svoje zdravstveno stanje in odkriti življenjsko radost.

Knjigo lahko kupite v knjigarni Delavske enotnosti na Tavčarjevi 5 ali naročite na naslov: Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Celovška c. 43.

Izletniki! Ljubitelji narave! Gorniki! Pozor! Knjiga za vas!

Vodnik po peš poteh

V knjižici je opisanih vseh 55 slovenskih planinskih, spominskih in drugih poti, namenjenih ljubiteljem narave in sprostitve v njej. Vsem potem so priložene skice, brez njih so le tiste, ki ne potrebujejo zemljevida. Opisi poti naj bi bili predvsem spodbuda vsem tistim, ki po poteh organizirano hodijo in nabirajo žige. V Vodniku je tudi seznam vseh obveznih in neobveznih točk razširjene SPP s podatki o nadmorski višini, času hoje in prostor za žig. Vodnik naj bi mnogim pomagal pri izbiri nedeljskega ali dopustniškega izleta. Zamisli za izlete je na stotine, toliko, kolikor je vrhov in izletniških in turističnih krajev v opisih. Opisom je dodan še indeks – imensko kazalo večine geografskih in osebnih imen (kmetij). Ob imenih je številka, ki označuje zaporedno število poti. Knjižica obsega 190 strani, velikost 12,5x16,5 cm v polivinilnem zaščitnem ovitku in je podobna drugim slovenskim gorskim vodnikom. Cena 750 din.

NAROČILA POŠLJITE NA NASLOV: DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Celovška 43. Kupite pa jo lahko neposredno v vseh knjigarnah po Sloveniji in slovenskih planinskih društvih.

NAROČILNICA

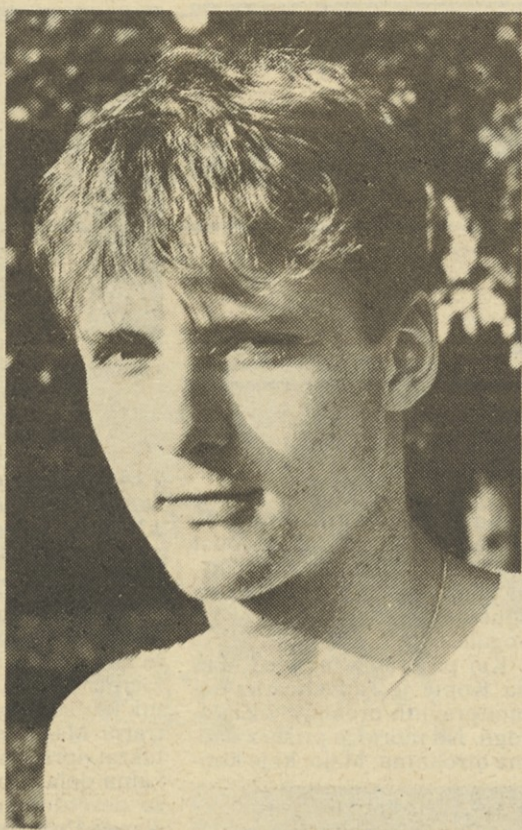
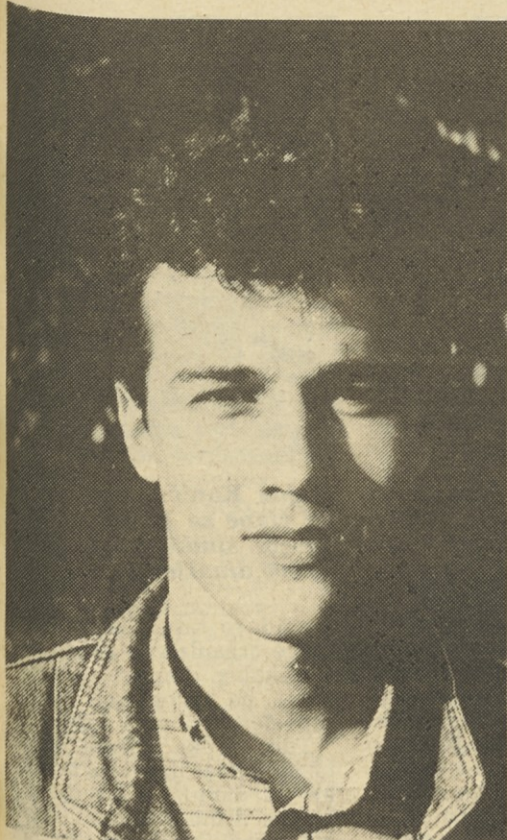
Pri Delavski enotnosti, Ljubljana, Celovška 43, nepreklicno naročamo izvodov knjige VODNIK PO PEŠPOTEH in izvodov knjige JOGGING

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

(datum) (žig) (podpis) naročnika)

Tečaj jadralnega letenja v Rakičanu

KO BOM VELIK, BOM PILOT

Učence vojaške letalske gimnazije iz Mostarja smo pred kratkim srečali na športnem letališču v Rakičanu pri Murski Soboti. Že vrsto let namreč prihajajo ob koncu drugega letnika na tečaj jadralnega letenja. To je njihovo prvo samostojno letenje, seveda pod skrbnim vodstvom učiteljev.

»Naše učence razporedimo po sedmih letališčih v Jugoslaviji,« nam je pripovedoval njihov vodja kapetan Asim Ožegović, predavatelj na mostarski gimnaziji. Največ prijavljenih pa je prav za Slovenijo, za Rakičan. V Mostarju znamo ceniti izjemne

»Načrt ne dopušča, da bi lahko tudi sami poleteli,« razmišlja Miha Adam, ki predobro ve, da ti mladi želijo sami voditi letalo. »Učni program tega ne dopušča, mi pa moramo to upoštevati. Večina teh fantov bi po tritedenskem tečaju že lahko sama letela.«

Kapetan Ožegović razume mlade, saj je tudi sam končal to šolo in si tako kot oni želel leteti. »Kar težko je obrzdati te fante in njihovo željo, da bi čimprej poleteli nad oblaki« – razmišlja in dodaja, da vseeno zakon zagotavlja varnost. »Letošnji učenci so sploh odlični. Vsako leto grem z eno skupino na tak tečaj in moram povedati, da so učenci, ki so z menoj v Murski Soboti, pokazali toliko znanja, talenta in ljubezni do letenja, da so navdušili mene in seveda tudi druge učitelje letenja, ki so nas tu sprejeli. Morda je to le naključje, toda mislim, da k temu precej pripomore tudi strokovna usposobljenost učiteljev, ki s temi fanti delajo.«

Pravzaprav je veliko priznanje za murskosoboško športno letališče, da vadijo na njem učenci mostarske vojaške gimnazije. To pomeni, da lahko izpolnijo vse njihove zahteve in res odlično pripravijo tritedenski tečaj jadralnega letenja. Mladi iz Mostarja bodo zagotovo še prihajali v Rakičan in vsi na letališču so se nekako navezali nanje:

»Saj vsako leto komaj čakamo konec šolskega leta, da pridejo k nam naši bodoči sodelavci,« je smeje sklenil pogovor Miha Adam.

MATJAŽ KAČIČNIK

Želja po letenju se mi je pojavila že v osnovni šoli; v sedmem razredu pa sem se dokončno odločil, da bom postal pilot. Na zdravniških pregledih v Zemunu je šlo vse po sreči in tako sem zdaj končal že drugi letnik mostarske gimnazije. Najbolj sem se bal pregledov. Naj povem, da nas je bilo prijavljenih okoli 1200, izbrali pa so nas 140. Seveda je pomemben tudi učni uspeh, saj skoraj praviloma sprejemajo samo odlične ali vsaj prav dobre. Seveda smo tudi doma veliko razpravljali o mojem odhodu v Mostar, vendar so se starši kaj hitro strinjali. Mama je sicer malce oklevala, češ, kako kmalu me bo izgubila, ampak se je kmalu potolažila, saj kar pogosto prihajam domov. Po dveh letih šolanja v Mostarju vem, da sem izbral pravo pot. Na začetku sem imel malo težav, ampak te pridejo tako ali tako povsod. Želim si leteti na letalih mig, na nadzvočnih letalih. Če pa mi to ne bo uspelo, bom vseeno zadovoljen. Glavno je, da bom letel.

ALEŠ ŠTIMAC

Prvič na zdravniških pregledih nisem bil sprejet in to me je zelo potrlo. Ko sem se

prijavil naslednje leto, sem imel srečo in tako sem se prepisal kar v drugi letnik letalske gimnazije v Mostarju. Medtem sem obiskoval naravoslovno matematično šolo in v Mostarju mi gre dobro. Po končanem četrtem letniku bom šel na akademijo. Upam, da bom pilot v nadzvočnih letalih.

DAVOR SARIČ

Doma sem na Ptuju in vseskozi sem imel stike z letališči in letališčem, saj je v naši družini že en letalec. Tako sem se za šolo in za bodoči poklic odločil zelo zgodaj. Starši me niso hoteli pustiti v Mostar in tako sem končal dva letnika družboslovne šole na Ptuju. Bil sem vztrajen in toliko časa sem jih doma prepričeval, da so mi končno dovolili vpis in tako sem se vpisal v tretji letnik, ki sem ga letos tudi uspešno končal. Ni mi žal, čeprav sem vseskozi razumel mamo, saj imeti v družini dva, za katera nikoli ne veš, ali se bosta vrnila, najbrž res ni lahko. Moram povedati, da je šola v Mostarju težja od ptujske.

JANI FERJAN

Osnovno šolo sem končal v Staršah in vpisal sem se v mostarsko gimnazijo. Zelo so me skrbeli zdravniški pregledi, saj sem bil vseskozi prepričan, da so edina ovira. Tudi jaz sem doma blizu letališča in kar naprej sem si ogledoval letala in že zelo zgodaj me je »zagrabilo«. Imel sem srečo na pregledih in tudi doma, saj me nikoli nihče ni niti skušal odvrniti od mojega načrta.

FRANKO JESENŠEK

Vso osnovno šolo me je zanimala tehnika, še posebej letala, poklic pilota in obnem oficirja. Vse te svoje želje sem lahko združil v eni sami šoli – v mostarski. Doma sem v Hrastniku in lahko si mislite, da so bili doma kar malo presenečeni, ko sem jim sporočil svojo odločitev. Nihče mi ni nasprotoval. Zelo srečen sem bil, ko sem zvedel, da sem izpolnil vse pogoje za sprejem na letalsko gimnazijo v Mostarju, saj sem tako preskočil prvi stopnički na poti do poklica.

DEJAN GROF

Vse proste ure sem kot otrok preživel na letališču v Ajdovščini in vseskozi sem bil prepričan, da bom športni pilot. Pa se je vse izteklo tako, da sem se vpisal v mostarsko letalsko gimnazijo. Prav sem se odločil. Starši so že takrat menili, da o svojem življenju odločam sam in mi popolnoma prepustili odločitev. Vedel sem, da bo v Mostarju hudo, naporno, pripravil sem se na to in morda zato v teh dveh letih nisem imel posebnih težav. Na začetku je najhuje pač to, da si nenadoma tako sam in tako daleč od doma, mlad si še, pa že moraš sam prenašati bremena in včasih misliš, da jim ne boš kos. Pa te krize trajajo kak dan ali dva, potem je spet vse v redu.

Tanja Pirš

KNJIGA, KI JE IZŠLA V ČASU, KO JE DELITEV DELA NAJBOLJ VROČA TEMA V JUGOSLAVIJI

Miroslav Glas: DELITEV PO DELU V SOCIALISTIČNI DRUŽBI

Knjiga daje osnovne odgovore na vprašanja:

- zakaj delitev po delu
- kaj pomeni to načelo za socializem
- kako dejansko poteka delitev v socialističnih državah in zlasti v Jugoslaviji

V KNJIGI LAHKO PREBERETE TUDI SAMO POGLAVJA, KI VAS POSEBEJ ZANIMAJO IN ZVEDELI BOSTE MARIKAJ S TEH PODROČIJ. Cena 11.900 din

Knjiga je izšla v zbirki Družboslovje založbe Delavska enotnost. Naročila zanjo pošljite na naslov Delavska enotnost, Ljubljana, Celovška 43. kupite pa v vseh knjigarnah po Sloveniji.

NAROČNILNICA

Pri Delavski enotnosti Ljubljana, Celovška 43. nepreklicno naročamo

_____ izvodov knjige DELITEV PO DELU V SOCIALISTIČNI DRUŽBI.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

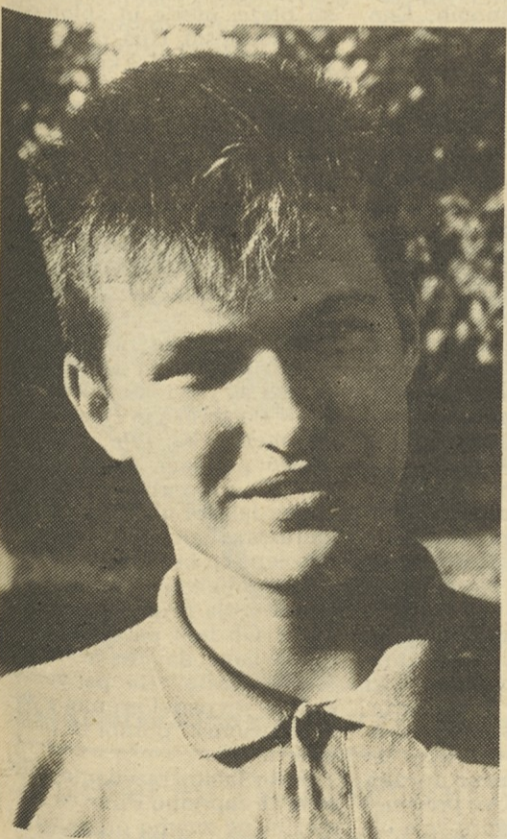
Naročeno, dne: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Žig

(podpis naročnika)

- a) račun bomo plačali v zakonitem roku
- b) knjigo bom plačal po povzetju

razmere, ki nam jih domačini nudijo, obnem pa tudi visoko strokovnost.«

Dvaindvajset fantov je prišlo letos v Rakičan. Svoj prihod so si »prislužili« z dobrim spričevalom. Posebno so se potrudili učenci iz Slovenije, saj so želeli biti te tri tedne čim bližje domu. Prve dni tečaja so bili nestrpni. Dolgi dve leti so se namreč v šoli učili o letalih in letalstvu, zdaj pa bodo tudi leteli.

Miha Adam, upravnik murskosoboškega letališča je nad mladimi bodočimi piloti navdušen. Pravi, da jih je pravi užitek učiti, saj toliko resnosti in zavzetosti pri delu le redkokdaj sreča. Fantje kar srkajo vase znanje, vse podatke, pripravljeni so vse storiti, nikoli jim ni žal časa, ki ga preživljajo na letališču.

Celjsko športno društvo Kovinotehna združuje že 13 sekcij

ZAHTEVEN PODVIG KOLESARJEV

V kolektivu kovinotehne sta šport in rekreacija sestavni del življenja in dela. Trudimo se, da bi čimveč ljudem privzgojili potrebo po zdravi rekreaciji. Pred dvema letoma smo ustanovili športno rekreacijsko društvo Kovinotehna. Društvo združuje 13 sekcij za različne športne panoge. Ena od sekcij je tudi kolesarska in prav njeni člani so pred dnevi opravili zahteven podvig – prevozili so slovensko kolesarsko transverzalo – 1000 km. Akcija je imela razen športno-rekreacijskega pomena tudi poslovni namen na poseben način pokazati odnos do porabnikov storitev Kovinotehne. Kolesarji so na svoji poti obiskali več poslovnih partnerjev in tako kalta nove vezi za boljše jutri. Vsa akcija je potekala pod geslom »nemogoče je mogoče«, kar je sicer naše reklamno geslo.

Pedala je poganjalo sedem fantov, še dva in eno dekle

Tisoč kilometrov oziroma slovensko kolesarsko transverzalo so prevozili Boris Kuret, Bojan Škrubelj, Stojan Jež, Maja Vengust, Srečko Zupanc, Miran Govedič, Milan Bevc, Emil Košir in Marjan Brglez

pa so jih spremljali v dveh avtomobilih. Kolesarili so sedem dni, ali približno 150 km na dan. Ob primerni te-

lesni in psihični pripravljenosti niso imeli nobenih posebnih težav. Zmogli so tudi težje odseke, kot je vzpon na

Vršič, v hudi vročini na Črni kal, nekatere makadamske odseke in podobno. Ob vmesnih počitkih se je našel čas tudi za osvežilno kopaanje in sicer v Soči pri Kobaridu, v morju (v Ankaranu), v Atomskih toplicah, v Radencih in v Dravi pri Mariboru.

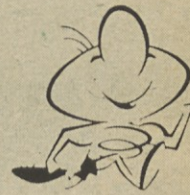
Skratka, bilo je čudovito, kot je čudovita naša Slovenija, ki se jo da na tak način spoznati in doživeti mnogo bolj, kot sicer. Na koncu smo so sklenili, da ne bo ostalo le pri tej akciji, ampak bodo morda ob letu prekosarili tudi vso širšo domovino.

Akcijo so omogočili: Kovinotehna Celje, Titan Kamnik, Salonit Anhovo, Kompas Celje, Lama Dekani, Globtour Celje, LIV Postojna, Izletnik Celje, Kovinoplastika Lož, Perutnina Ptuj, Verdnik Franjo Griže, Mariborska livarna Maribor, TTG-Atomske toplice in Merx Celje.

Na sliki so udeleženci akcije: Boris Kuret, Bojan Škrubelj, Stojan Jež, Maja Vengust, Srečko Zupanc, Miran Govedič, Milan Bevc, Emil Košir in Marjan Brglez.

M. G.

Leta niso razlog, da ne bi bili aktivni

Kdor želi ostati sposoben za delo in gibčen tudi na starost, mora upoštevati to, da se pobude o telesnem gibanju, prehrani in psihohigieni med seboj dopolnjujejo. Pri tem ne gre pozabiti, da so mišice človekov največji organ, ki lahko ohrani svoje sposobnosti le tedaj, če mora redno opravljati naloge, katerim je namenjen. Zato ni naključje, da mišice človeka, ki veliko sedi, propadajo in kaj kmalu tudi zakrniijo.

Skratka, brez gibanja ni poti do zdrave starosti. To pravilo velja tako za mlade kot za ljudi srednjih let in starejše. Leta niso in ne smejo biti razlog, da ne bi bili aktivni. Prav nasprotno, zatrjujejo strokovnjaki: na starost bi moral biti človek že dovolj moder za spoznanje, da je najboljša pot do zdravja peš pot. Komaj da namreč lahko najdemo zelo starega človeka, ki se ne bi redno gibal.

In v teh poletnih dneh, ko nam je vreme naklonjeno in imamo nekoliko več časa kot med letom, na vse to ne bi smeli pozabiti. Če nam ni do plavanja in vodnih športov, se lahko odločimo za hojo, izlete, lahkoten tek po senčnih stezicah ali, denimo, za kolesarjenje. Vabijo gozdovi, cvetoči travniki, gore in bregovi še vedno čistih voda. Ni kaj, priložnosti za aktivno športno rekreacijo je veliko, več kot v drugih letnih časih, zato velja čas dopustov dobro izkoristiti. Pri tem, ni tako zelo pomembno, s čim se ukvarjamo, bistveno je, da smo aktivni.

Kako zelo pomembno je redno gibanje za zdravje in uspešno opravljanje zahtevnih nalog, že dlje časa ugotavljajo tudi izvedenci za vesoljske polete. Prva posadka vesoljskega laboratorija Skylab je po 28-dnevem poletu ugotovila, da so imeli večje zdravstvene motnje predvsem zaradi pomanjkanja gibanja. V svojem programu so namreč namenili telesnim obremenitvam le pol ure na dan. To pa je bilo odločno premalo. Možem so se osušila meča, nekaterim tudi srčno mišičevje. Druga posadka je zato vadila dvakrat do trikrat toliko, posebno pozornost pa je namenila obremenitvam krvnih obtočil, kar se je vesoljcem več kot dobro obrestovalo.

-a.

Litostrojski kolesarji na Grossglocknerju

PETSTO KILOMETROV KLANCEV

Po uspešnih akcijah »Po Sloveniji« leta 1983 in »po partizanski kolesarski transverzali« leta 1985 smo se litostrojski kolesarji letos odločili, da v treh dneh prevozimo Grossglockner (2400 m) enega najvišjih prelazov v Evropi.

Osemnajstčlansko moštvo se je zbralo navsezgodaj pred tovarno in dobre volje zavrtelo pedala proti Kranju, Naklem, Trziču na prvi gorski cilj na Ljubelju (1368 m). Po opravljenih formalnostih smo se spustili do Celovca in nadaljevali pot po lepih cestah mimo Beljaka in Spittala do cilja prvega dne Winklerna (965 m). V sedmih urah in pol smo pre-

vozili več kot dvesto kilometrov, vendar nismo čutili večje utrujenosti.

Naslednje jutro je bilo sveže vendar nas je pogled na osončene vršace navdal z optimizmom. V slabi uri smo bili v Heiligenblutu (1300 m), ki je bil odskočna deska za naš cilj – razgledno ploščad Franz Jozefs-Höhe (2400 m) na Grossglocknerju. Bolje izurjeni kolesarji so močno potegnili in v dobri uri zavzeli gorski cilj, glavni na pa je v zmernem tempu »pribrcala« za njimi dvajset minut kasneje. Vse moštvo je prišlo do vrha in čudovit razgled po Alpah je hitro pregnal utrujenost. Po obveznem slikanju in krajšem

ogledu smo se po isti poti vrnili do Winklerna (965 m), kjer smo se spoprijeli z drugim gorskim ciljem ta dan Iselsbergom (1204 m). Spustili smo se do Lienza, nadaljevali do Oberdranburga (620 m), kjer nas je čakal že naslednji gorski cilj Gailbergsattel Stein (982 m). Zaradi utrujenosti in hude vročine je bil ta klanec »zavzet« z najmanj tekmovalnega duha. Samo še spustili smo se in prenočili v prijazni vasi Dellochu. Drugi dan smo prekosarili 130 km.

Navsezgodaj tretjega dne smo rahlo utrujeni, vendar zadovoljni – saj smo se vračali domov – hitro poganjali pedala in »padli« po Ziljski

dolini mimo Šmohorja in Čajne do avstrijsko-italijanske in potem že do italijansko-jugoslovanske meje v Ratečah. Težko smo se ponovno navadili na naše ceste, posebno od Kranjske gore do Mojstrane je polno lukenj.

Po prevoženih petsto kilometrih lahko povemo, da smo bili uspešni in da na poti nismo imeli večjih okvar ali nesreč. V moštvo so bili tile kolesarji: Janez Gladek, Branko Škoflek, Srečko Pirman, Jože Rogelj, Vlado Kveder, Simon Bunderšek, Alojz Fabičič, Jože Režek, Rajko Grižon, Jože Stankovič, Anrej Grom, Janez Grom, Milan Švarc, Alojz Rupnik, Marko Jurič in Milan Svetelj ter dva znana ljubljanska kolesarja rekreativca Tomo Šarf in Vojko Turek.

Milan Svetelj

Dan košarke štirih generacij TVD Partizan Muta

Trideset let TVD Partizan Muta

USPEL DAN KOŠARKE

Telesnovzgojno društvo Partizan na Muti so ustanovili 3. maja 1956, proslava tridesetletnice pa bo 29. novembra. Dotlej se bodo zvrstile še številne prireditve, na sporedu pa je bil že uspešen »dan košarke«, na katerem je sodelovalo sedemdeset košarkarjev štirih generacij.

Košarko je prinesel na Muto sedanji predsednik TVD Partizana Muta Zlatko Šostarec. Aprila 1957 so v

Spodnji Muti odprli majhno telovadnico, asfaltirano igrišče so dobili leta 1971, pred petimi leti pa je bila zgrajena velika telovadnica ob štirirazredni osnovni šoli na Muti.

Kljub slabim pogojem so košarkarji začeli resno delati že pred tridesetimi leti. Na tečajje so poslali prve svoje ljudi in tako dobili lastne trenerje. Že leta 1960 so se v tedanji ligi mariborskega okraja uspešno kosali z dru-

gimi in se na kvalifikacijah celo uvrstili v republiško ligo. Toda zaradi pomanjkanja pokritih prostorov oziroma slabih pogojev za redno delo so morali opustiti misel na višjo ligo. Ne glede na to so se v košarkarskih vrstah v minulih desetletjih zvrstili številni mladi športniki. Konkurenca je bila iz leta v leto močnejša, možnosti za delo pa vse boljše, zato je bilo tudi vse več dobrih tekmovalcev.

Na omenjenem dnevu košarke so se srečali veterani in mlajši člani, in sicer kar iz štirih generacij. Veterani, stari nad 40 let, so igrali proti starejšim članom (nad 35 let), člani do 34. leta pa so se pomerili z aktivno vrsto košarkarjev Mute. Sodeč po kakovosti iger in razpoloženju je dan košarke lepo uspel.

Izidi:

Veterani: starejši člani – 14:10 (2x10 min.). Člani do 34 let: tekmovalna ekipa Mute – 57:56.

Po tekmovalnem delu so se košarkarji preiskusili tudi v metanju prostih metov, kjer so bili med veterani uspešni predvsem Štifter, Kvasnik, Pušnik in Jerčić, med člani pa v prvi skupini Hamler, Jelenko in Stražišnik ter med aktivnimi člani Račnik, Harnik, Štrametz in Damajanovič. **Hinko Jerčić**

PRED IZIDOM:

– zbirka Knjižnica Sindikati:

več avtorjev:

ODRASLI V SREDNJEM IZOBRAŽEVANJU

Pripomoček za vse tiste, ki imajo možnost organizirati ali pa vplivati na razvoj izobraževanja odraslih na srednji stopnji. Sklepi zadnjih sindikalnih kongresov nas zavezujejo k hitrejšemu in učinkovitejšemu razvoju izobraževanja zaposlenih, zato brošuro posebej priporočamo sindikalnim aktivistom.

– zbirka Aktualna tema:

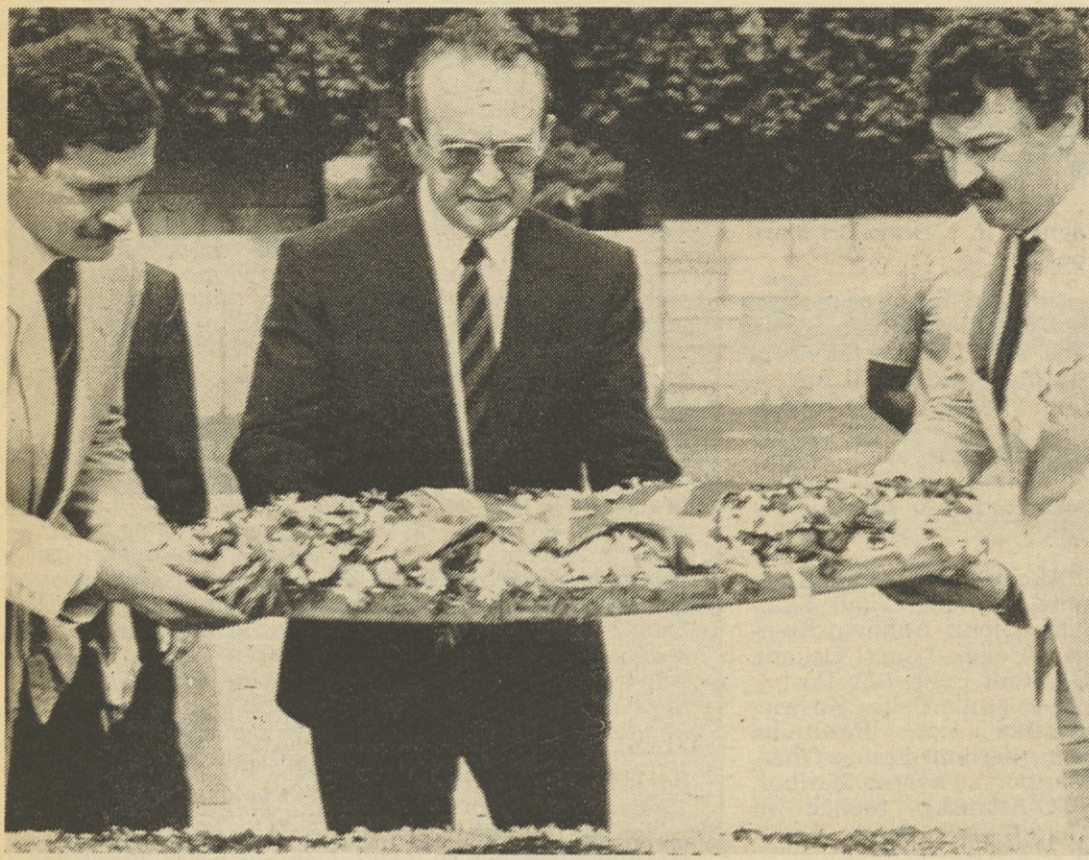
Maks Tajnikar:

INFLACIJA IN SAMOUPRAVLJANJE

Zanimivo tako za laika kot gospodarskega strokovnjaka

Uporaba post-keynezijske ekonomske teorije, ki velja v svetu kot najzanimivejša sodobna ekonomska teorija, zlasti uporabna za analizo inflacije in stagflacije. Brošura vsebuje vrsto predlogov za spremembe v gospodarskem sistemu in v gospodarski politiki.

NAROČILA POŠLJITE NA NASLOV: Delavska enotnost, Ljubljana, Celovška 43. Po izidu boste lahko brošuri kupili v vseh knjigarnah po Sloveniji.

O pripravah na 8. konferenco neuvršenih držav na vrhu v Harareju in gospodarski krizi v svetu (3)

RAZVITI SVET SI JE OPOMOGEL

Pripravlja: Emil Lah

Gospodarska vprašanja dobivajo v mednarodnih političnih stikih vse večji pomen, saj je boj držav v razvoju za celovito emancipacijo tesno povezan z njihovim družbenoekonomskim razvojem. V luči priprav na 8. konferenco neuvršenih držav na vrhu v Harareju pa je vredno poudariti, da so razmere v mednarodnem gospodarstvu v primerjavi s srečanjem v New Delhiju pred štirimi leti bistveno spremenilo. Zadnje srečanje predstavnikov neuvršenih držav je namreč potekalo v razmerah globoke recesije, ki je prizadela pomala ves svet, zdaj pa so razvita gospodarstva v obdobju novega konjunktornega kroga. Stopnje gospodarske rasti v industrijsko razvitih državah so resda nižje kot pred slabim desetletjem, a vendarle ne pretirano skromne. Analitiki držav članic OECD napovedujejo, da bo letošnja stopnja gospodarske rasti naslednje leto pa okoli 3,25 odstotka. Inflacijska rast naj bi bila letos le 3,5-odstotna, prihodnje leto pa 2,7-odstotna. Pričakujejo, da bo tudi rast svetovne trgovine bolj umirjena kot lani in predlani. Letos naj bi bila 3,3-odstotna, prihodnje leto pa 3,8-odstotna.

Razviti se dogovarjajo

Razvite države se v zadnjem letu dni na vse kriptije trudijo, da bi se gospodarska konjunktura nadaljevala. Zato ne vztrajajo več kot strogo kot doslej pri protinflacijski politiki - ki pa in si vendarle niso odrekli - in so z njo zmanjšali inflacijsko stopnjo v zadnjih petih letih od 9-odstotkov na 3,3 odstotka. Prizadevajo pa si, da sedanja gospodarska rast ne bi padla in zato so se odločile za usklajeno politiko zmanjševanja vrednosti ameriškega dolarja, zniževanja obrestnih mer in s tem tudi za pocenitev nafte.

Finančni ministri ZDA, Velike Britanije, Zvezne republike Nemčije, Francije in Japonske so se septembra lani na srečanju v Tokiu dogovorili, da bodo gospodarsko politiko sedmerice najrazvitejših držav stalno usklajevali in skupno spremljali osnovne kazalce gospodarstva (stopnja rasti bruto družbenega proizvoda, inflacijska rast, rast obresti, itd.). Po gospodarskem vrhu v Tokiu je prišlo v mednarodnih ekonomskih in finančnih tokovih do psiholoških učinkov, vrednost dolarja glede na japonsko valuto (jen) pa se je zmanjšala za 32 odstotkov. Visoke obrestne mere so se od septembra do zdaj znižale za okoli dva odstotka, vendar so po oceni ekonomistov za sedanjo gospodarsko konjunkturo še vedno previsoke (5-odstotne). Za mednarodne gospodarske razmere je prav tako precejšnjega pomena, da so se cene nafte znižale od 26 dolarjev za sodček nafte leta 1985 na okoli 15 dolarjev letos.

Boj za tržišča

Znana je odločitev ZDA, da bodo poskušale zmanjšati proračunski primanjkljaj od 224 milijard dolarjev v lanskem letu na 105 milijard dolarjev leta 1990. Seveda je povsem odprto vprašanje, ali jim bo to uspelo, saj imajo tudi razvite države nekaj razvojnih težav, ki jih še nekaj časa ne bodo premagale. V Zahodni Evropi je na primer brez dela enajst odstotkov aktivnega prebivalstva (19 milijonov ljudi), hkrati pa se zunanjetrgovinski primanjkljaj posameznih razvitih držav povečujejo. Lani so imele na primer ZDA 145 milijard dolarjev zunanjetrgovinskega primanjkljaja, Japonska in Zvezna republika Nemčija pa trgovinski presežek v višini 56 oziroma 29 milijard dolarjev. V teh razmerah se razvite države bojujejo za nova tržišča v svetu, ekonomsko tekmovalne med ZDA, Japonsko in ZR Nemčiji pa povzročata v

mednarodnih trgovinskih stikih različne napetosti in zaplete, trgovinske vojne in podobno.

Odločen vpliv na oblikovanje svetovne razvojne strategije imajo seveda ZDA, ki zagovarjajo stališče, da mednarodne gospodarske ureditve ni treba spreminjati. Čeprav tudi ta država priznava medsebojno odvisnost narodnih gospodarstev razvitega in nerazvitega sveta in omenja potrebo po medsebojnem sodelovanju, pa ameriška vlada noče nič slišati o novi mednarodni ekonomski ureditvi in odklanja globalna pogajanja z državami v razvoju o tem vprašanju. V skupni listini srečanja najbogatejših držav v Tokiu je celo zapisano, da nihče ne more prisiliti razvitih držav, da bi sprejele takšno vsebino pogajanj med razvitim Severom in nerazvitim Jugom, kakršno zahtevajo države v razvoju. Očitno je, da razvite države vztrajajo pri konceptu, ki je v bistvu neokolonialistične narave in deli države na močne in slabe, na nadrejene in podrejene. Razvite države tudi ne sprejemajo Skupine 77 za pogajalca o mednarodnih razvojnih vprašanjih, ker menijo, da gre za specifične probleme posameznih držav, ki jih je mogoče reševati le »od primera do primera«. Tako želijo razviti seveda oslabiti enotnost držav v razvoju in zmanjšati njihov politični pritisk na novo mednarodno gospodarsko ureditev. Ena od osnovnih težav najbogatejših držav je, da bo gospodarsko okrevanje razvitih držav pomagalo tudi državam v razvoju in omogočilo nižje obrestne mere in možnosti za priliv kapitala v države v razvoju. V sklepni listini sedmerice najrazvitejših držav v Tokiu je med drugim zapisano, da se bodo z gospodarskim okrevanjem razvitih držav izboljšale možnosti za prenos tehnologije v svetu in za pristop na tržišča razvitih držav.

Nadaljevanje prihodnjič

○ vlogi madžarskih sindikatov v družbenogospodarskem razvoju te države

SODOBNI SINDIKAT MORA VPLIVATI NA GOSPODARJENJE

Za sedanje družbenogospodarske razmere v LR Madžarski so značilne gospodarske spremembe, posodabljanje gospodarstva, pomanjkanje denarja za naložbe, padanje izvoznih cen kmetijskih pridelkov, povečanje izdatkov za uvoz opreme in dražji uvoz novih tehnologij. Logično je, da se v takem dinamičnem obdobju notranjega razvoja madžarski sindikati sprašujejo, kakšna je njihova vloga v gospodarskih in širših družbenih reformah. Jedrnat odgovor na to vprašanje, ki ga madžarski sindikalni funkcionarji stalno ponavljajo pa je, da se morajo sindikati čim bolj vključevati v nadaljnjo izgradnjo madžarskega gospodarstva in političnega sistema, da je treba vztrajati pri uvajanju delavskih svetov v podjetjih in da delavci upravičeno zahtevajo več pravice do odločanja o pomembnih razvojnih vprašanjih in hitrejši rasti življenjske ravni.

Uspehi madžarskega gospodarstva

V zadnjih letih je doseglo madžarsko gospodarstvo lepe uspehe, ne glede na zaostrene mednarodne gospodarske razmere. To še posebej velja za kmetijstvo, ki dosega visoke pridelke žitaric, mesa, sadja in povrtin. V zadnjem času na tržišču ni primanjkovalo živil. Madžarska vlada, sindikati in partija se lahko obenem pohvalijo s pomembnimi prodori kemije, strojništva, elektronike... Toda sindikati poudarjajo, da tudi te gospodarske panoge zaostajajo za sorodnimi panogami v Zahodni Evropi, zlasti glede storilnosti. Zato je zmanjševanje razvojnih razlik med madžarskim in zahodnoevropskim gospodarstvom ena najpomembnejših nalog sindikatov v tem medkongresnem obdobju (zadnji kongres madžarskih sindikatov je bil na začetku letošnjega leta v Budimpešti). Madžarska ima na primer dovolj visokousposobljenih strokovnih in ustvarjalnih delavcev v kmetijstvu in industriji, toda dohitevanje gospodarskega razvoja Zahoda ovirajo slaba organiziranost družbe, nepovezanost znanosti in proizvodnje pa tudi neustrezno nagrajevanje.

Splošno mnenje sindikalnega članstva je, da sedanje nagrajevanje ovira napredek znanosti in njeno povezovanje s prakso. Napredek madžarskega kmetijstva, živinoreje in poljedelstva pa je predvsem plod uvajanja znanstvenih spoznanj, bioinženiringa in genetike, pa tudi sodobne tehnike in tehnologije. Zato sindikate upravičeno skrbi, da kvalificirani delavci v kmetijstvu zaslužijo več kot

agronomi ali celo vrhunski genetiki, biologi in drugi strokovnjaki v inštitutih za razvoj kmetijstva. Sindikalni delavci se ubadajo še z vprašanjem, kako preprečiti izkoriščanje delavcev in popoldansko delo, ki bo oslabilo delovne sposobnosti in zdravje prihodnjih rodov. Raje boljše organizirajo dopoldansko delo in povečajo storilnost, pravijo sindikalni funkcionarji, pritrjujejo pa jim tudi člani vlade.

Inflacija večja od rasti plač

Po mnenju sindikatov pa bi morali spremeniti tudi sedanje prerazdeljevanje narodnega dohodka, saj se sredstva za plače počasi povečujejo, pa tudi denarja za socialne pomoči, stanovanja, šolstvo, zdravstveno varstvo in razne kulturne dobrine je manj kot pred leti. Rasti proizvodnje in storilnosti menda niso dovolj hitro sledile plače, ki jih je hitrejša inflacija še bolj razvednotila. Delavci farmaceutske industrije, trgovine in prosvete na primer trdijo, da za plačo 3000 forintov (po uradnih

podatkih je povprečna plača okoli 6000 forintov) lahko delajo le zaradi zanesenjaštva. Cene pa stalno rastejo in dejanska inflacija je bila na primer lani večja od uradno priznane osem odstotne. Tako življenjska raven nekaterih delavskih slojev, predvsem upokojencev, zastaja ali celo pada. Sindikalno vodstvo zato nasprotuje nenadzorovanemu povečanju cen in raznih doplačil za zdravstvene storitve in zahtevajo boljše stanovanjske razmere in kreditne pogoje za mlade družine. Ljudem naj bi omogočili čim pestrejšo preživljanje prostega časa.

In kakšna naj bi bila vloga madžarskih sindikatov v luči opisanih gospodarskih razmer? Kot pravijo vodilni sindikalni funkcionarji, se sindikati ne morejo omejiti zgolj na zastopanje delavskih hotenj za večje plače. Kajti sodoben sindikat tudi v industrijsko razvitem svetu vpliva na gospodarsko politiko in to v interesu delavcev. Avtonomna vloga sindikatov v madžarski družbi je torej stvarnost, pred katero ne bi smel nihče bežati.

Emil Lah

V Grčiji zapirajo prezadolžena podjetja

VODILNI DELAVCI V SODNEM POSTOPKU

Grška vlada se je odločila, da bo zaprla deset od skupno 43 prezadolženih podjetij v javnem sektorju, v katerih je zaposlenih več kot pet tisoč delavcev. Vlada se je za ta korak odločila zato, ker želi javni sektor razbremeniti lanskim finančnim izgub v višini 350 milijard drahem (okoli 850 milijard dinarjev). Letošnje izgube naj bi se občutno zmanjšale, popolnoma naj bi preprečili popoldansko delo, vodilni delavci, ki so krivi za lanske izgube, pa so v sodnem postopku.

Po mnenju vlade grških socialistov se je grško gospodarstvo znašlo v sedanjem položaju zaradi nedonosnih »političnih tovarn« v času vladanja desnih režimov, ko se je razširilo mišljenje, da osebni dobički delodajalcev in delavcev v javnem sektorju niso odvisni od poslovanja podjetja. Sedanja vlada pa se je odločila za drugo politiko in za dveletno zamrzovanje plač, tako da zaposleni preje-

majo le z zakonom določene plače, ki so usklajene z inflacijsko stopnjo v državi.

Kdor se »samovoljno« odloči za večje plače, je strogo kaznovan. Komercialna banka Grčije, ki spada med tri največje banke v državi, je bila zaradi tega pred časom kaznovana z denarno kaznijo sto milijonov drahem (300 milijonov din), kar je doslej največja kazna za neupravičeno povečanje plač. V skladu z novimi predpisi pa bodo strogo kaznovani tudi tisti, ki bodo utajili davke, teh pa doslej ni bilo tako malo. Davčni organi ugotavljajo, da so grške in multinacionalne kompanije same lani utajile 64 milijard drahem (192 milijard dinarjev) davkov.

Gospodarske razmere naj bi se izboljšale že čez dve leti, ko naj bi začeli postopoma povečevati realne zasluge zaposlenih. Narodni dohodek na prebivalca pa je lani znašal okoli 5000 dolarjev.

E. L.

LETOS PRVIČ NAŠA ŽENA TUDI AVGUSTA!

- Z Leopoldom Percem in Ireno Zdovc o turizmu na sončni strani Alp
Zrezek, sonce in morje niso dovolj...
- Pavla Gruden iz Avstralije pravi:
Slovenci iz vsega sveta smo enotno kulturno telo
- Če zaradi otroka ne morete zvečer zdoma
Večerno varstvo otrok že jeseni
- Obiskali smo londonsko mesečno revijo She (Ona)
Pisalni stroj proti računalniku
- Naš supermaratonec v družinskem krogu
Za tramvajem in Mravljutom nikoli ne teci
- Na jedilni mizi
Paprika in paradižnik vabita
- VELIKA KROJNA POLA
En kroj, tri obleke: za odrasle in otroke, za manj in bolj močne

Evropska mladina proti umiranju gozdov

ZELENI POHOD PROTI RJAVI SMRTI

»O umiranju gozdov sem sicer že prej veliko vedel. Toda to, kar sem na lastne oči videl v okolici Žerjava na Koroškem, me je močno pretreslo,« pravi Ignac Krivec iz RK ZSMS, ki se je udeležil pred dnevi končanega sklepnega dela pohoda mladih iz različnih evropskih držav po umirajočih gozdovih stare celine. »Pusta pokrajina, siv pesek, iz katerega tu in tam štrlijo količki – še iz časa, ko so gozdarji poskušali pogozditi to izumrlo dolino. A ni jim uspelo, saj je prst še zmerom dobesedno mrtva.«

Gre za tako imenovano »dolino smrti« v okolici Žerjava na Koroškem, ki so jo obiskali mladi na koncu svoje poti. Ta pot, ki se je vila po šestnajstih evropskih državah, je skupno trajala dober mesec dni.

Prvič, da so se mladi združili

Pobuda za akcijo, ki so jo poimenovali »Mladina Evrope za rešitev gozdov«, se je porodila na Švedskem. Njen globlji pomen naj bi bil takle: Prenehajmo z nasiljem

nad naravo, ker je to hkrati tudi nasilje nad ljudmi. Tako se je prvič v zgodovini Evrope zgodilo, da so se mladi spontano združili v boju proti umiranju gozdov oziroma širše proti onesnaževanju ozračja.

To gotovo ni naključje. Zaradi množičnega obolenja gozdov je namreč ogrožena ravno prihodnost mladih in njihovih potomcev. Brez gozdov si pač ni mogoče predstavljati življenja na Zemlji. Vemo pa, da je ravno onesnaženi zrak poglavitni povzročitelj škode, do kate-

re prihaja v naravi. Nanj odpade po tujih ocenah kar 95-odstotni delež, medtem ko odpadejo na vodo 4, na nevarne in škodljive snovi pa odstotek.

Vsi udeleženci tega mednarodnega srečanja so bili zato enotnega mnenja, da bo imela ta akcija svoj smisel le tedaj, če bo boj proti onesnaževanju zraka potekal hkrati v vseh evropskih državah. Onesnaženi zrak namreč ne pozna meja. Zato bi morale vse evropske države čimprej podpisati in uresničevati konvencijo, ki prepoveduje onesnaževanje zraka na krajše in daljše razdalje.

V podobnem položaju smo seveda tudi mi, saj onesnaženi zrak iz naših tovarn odnaša prek meje v sosednje države in narobe. Za Veliko Britanijo pa je denimo znano, da več kot polovico svojega onesnaženega zraka »pošlje« v skandinavske države, ki so zato tako zelo prizadete.

Drugod so kazni višje

Mladi so na koncu svoje poti v Mariboru ugotovili, da je v Zahodni Evropi zakonsko preprečevanje onesnaževanja nekoliko bolj urejeno kot pri nas. Kazni za tovrstne prekrške so drugod dokaj visoke in povsod se trudijo, da bi v nove tovarne namestili čistilne naprave, v starih pa spremenili tehnologijo.

Udeleženci pohoda so zahtevali, naj vse evropske države takoj zmanjšajo emisijo žvepovega dioksida in dušikovih oksidov za 30 odstotkov, v naslednjih petih letih pa še za 45 odstotkov. Tako bi bistveno preprečili nadaljnje umiranje gozdov na stari celini.

Slovenski del poti je potekal iz Šoštanjja prek Slemenca do Črne in naprej v okolico Žerjava. »Med potjo si nisimo ogledovali le propadajočih gozdov, ampak smo obiskali tudi 13 najbolj ogroženih visokogorskih kmetij v okolici Žerjava, kjer smo se pogovarjali s tamkajšnjimi kmeti,« pravi Krivec.

Kot so povedali ti kmetje, je posledice onesnaženosti

ozračja čutiti tudi v propadanju tal in celo že v živinoreji. Govedu se namreč pogosteje lomijo noge, ker so zaradi pomanjkanja mineralnih snovi kosti postale mehkejšje. Veliko je obolenosti sklepov pri živini.

Živali postajajo tudi jalove

Ena od hudih posledic onesnaženja je tudi ta, da živali že postajajo jalove. Zato imajo kmetje v živinoreji velike izgube. Takšne krave, ki imajo obolele sklepe, mora-

jo prodati. Zanje dobijo le po približno 15 starih milijonov, medtem ko velja zdrava krava danes že 25 milijonov starih dinarjev.

»Rad bi poudaril, da ne gre le za propadanje gozda, ampak tudi za propadanje gozdnih tal,« pravi Krivec. Gozdna tla, ki so nastajala tisočletja, imajo namreč izredno pomembno vlogo. Samo v enem kubičnem metru zdrave gozdne zemlje je, kot so izračunali izvedenci, kar za 100 kilometrov raznih koreninic, ki ustvarjajo z drugimi organizmi presnovo v zemlji oziroma vse potrebno za rast raznovrsnega rastlina, gozdnih sadežev in dreves. In če je zaradi kislih padavin porušeno ravnotežje v gozdnih tleh, je ogrožena tudi rast v gozdu.

Z umiranjem gozdov grozi tudi nevarnost erozije. »Kmetje so zaskrbljeni. Če se bo onesnaževanje ozračja še nadaljevalo v tolikšnem

obsegu kot do zdaj, bodo gore, ki so tod zvečine iz apnenca, zaradi erozije v naslednjih letih zgrmele v dolino,« opozarja Krivec.

Zaradi sušenja gozdnih dreves in grmičevja pa hkrati grozi tudi večja nevarnost gozdnih požarov. Z umiranjem gozdov se spreminja naposled še podnebje, vetrovi imajo pristo pot. In ne kaže pozabiti, da gozdovi proizvajajo tudi kisik.

V Sloveniji je obolela že dobra polovica gozdov. Na Koroškem se je ta številka povzpela že na 70 odstotkov, medtem ko je v nekaterih območjih umrlo že nad 90 odstotkov gozdov. Kot računajo, je Slovenija glede umiranja gozdov na neslavnem petem mestu v Evropi, kar pomeni, da mladi iz različnih držav Evrope niso izbrali po naključju naše dežele za zadnjo etapo svojega zelenega pohoda proti rjavi smrti.

Marija Frančeskin

Zakaj gre Ivan na dopust v skladišče

SEDEL BI IN SE ZJOKAL

Vratarja v Unitasu smo povprašali, kje bi lahko našli Ivana Slaviča. »Ali je delavec ali dela tam?« je pokazal s prstom nekam v nebo.

Ivan je delavec, čisto v pritličju smo ga našli. V Unitasu dela poldrugeto leto. Prva služba mu je to in priučil se je za monterja armatur. Delavec, kakršnega sanja vsak šef – tih, miren, priden, z vsem zadovoljen.

»Danes sem zadovoljen še posebej. Dobiček bomo dobili, prvič kar delam. Menda ga bo za 60 odstotkov plače in to je že nekaj, ne!« Primerno tem dnem smo pripomnili, da bo dodatek kar prav prišel, zdajle, pred morjem...

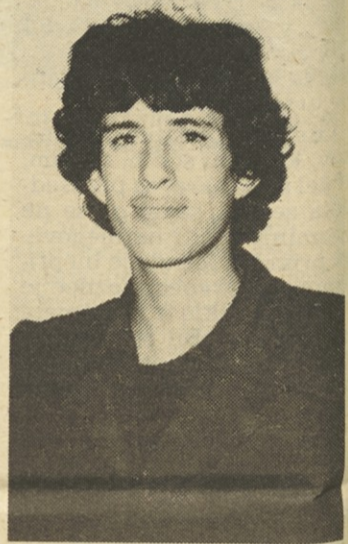
»Morja letos ne bo. Dopusta nimam več, saj so nas poslali na kolektivnega, ker so nekaj obnavljali tovarno. Na morje niti pomislil nisem, enostavno si ga ne morem privoščiti. Tako sem malo povprašal naokoli in si našel delo v Metalkinem skladišču. Dvakrat dobro – nič ne zapraviš in še dobrih 50 tisočakov prislužiš.«

Ni nas sicer prepričal, da je 50 tisoč dinarjev primerno nadomestilo za dopust, ki ga menda delavec potrebuje, da napolni svoje baterije. Ti-

sta pač o rekreaciji, zdravem življenju, oddihu, zadovoljstvu...

»Nič ne pomaga. Zaslužim približno 70 tisoč dinarjev na mesec in danes kajpak ni bogastvo. Ne rečem, da slabo zaslužimo, toda draginja nas tepe, da je kaj. Hrana je draga, da se zjokaš. V službo se sicer vozim z motorjem, toda tudi ta gre žal na bencin. Kaj pri nas delajo z bencinom, tako in tako nima smisla govoriti. Najhuje pa je s stanovanjem. Štirje otroci smo doma in s skupnimi močmi smo spravili hišo pod streho. Čeprav smo delali skoraj vse sami, smo ujele res zadnji vlak. Danes ne bi šlo več. No, hiša je od staršev in čeprav me ne podijo od doma, je le treba misliti naprej. Tako skoraj polovico plače dajem na stran. In tu se začne tragedija. Bolj varčuješ in računaš, dlje so vsi cilji. Denar ni nič več vreden, cene pa norijo. Sedel bi in se zjokal.

V naši tovarni res delamo, nobenega zabušavanja ni. Delo ni lahko. Potem na koncu meseca pogledaš, kaj si zaslužil. Do tod še gre, ko pa začneš delati kupčke za nujne stvari in ko vidiš, kaj ti je ostalo, se ti svet podre.

Mlad človek sem. Rad bi kdaj zavil ven, na lepše. Smučal sem tudi rad in kajpak mi na morju lepše diši kot v skladišču. Rad bi poselel in se menil, kdaj in kakšno stanovanje bom privarčeval, kaj si bom kupil, skratka, kakšen načrt za življenje bi rad naredil. Pa se raje ne lotim, ker te vse skupaj le zjezi in spravi v obup.

Tudi v tovarni je podobno. Sprašujete me, o čem se menimo – o plačah in o cenah seveda! Morda se res ne sliši lepo, je pa res. Tega je enostavno polna glava in misel, kako preživeti, človeku povsem zapolni dušo.

Lahko bi bilo bolje, slišim od tovarišev. Garamo, garamo, pa ni denarja. Kaj vem, kam gre. Vem le, da ni tako, kot so mi pripovedovali v šoli. Nisem pričakoval, da mi bo življenje teklo v eni sami misli – kam vtakniti vsak dinar. «

Ciril Brajer

LIPE SVEDER: PO UČINKU ...

